

Quaderns 197

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals

Rivadeneyra, 6, 3r - Tel. 93 317 48 58 - Fax 93 302 51 09 - 08002 Barcelona

Director: *Francesc Pardo*

Cap de redacció: *David Vidal*

Consell de redacció: *Mercè Basté, Teresa Biayna, Manuel Claret, Quim Cervera, Antoni Deulofeu, Jordi Figueras, Ignasi Ricart i Antoni Serramona*

Correcció lingüística: *Núria Riera*

Impressió: I.G. Santa Eulàlia - Santa Eulàlia de Ronçana.

Dipòsit legal: B-25.506/1969

Amb llicència eclesiàstica

Subscripció anual : 31 euros

Preu d'aquest exemplar: 7,80 euros

Els articles publicats a Quaderns de Pastoral expressen solament l'opinió de llurs autors.

sumari

Pòrtic	pàg. 5
Celebració a Montserrat dels 10 anys del Concili Provincial Tarraconense. 4 i 5 de Juny de 2005	pàg. 9
Salutació del Pare Abat de Montserrat	pàg. 11
Missatge dels Bisbes de les Diòcesis Catalanes en complir-se els 10 anys del Concili Provincial Tarraconense	pàg. 13
Crònica de la commemoració	pàg. 15
Acció de gràcies pels 10 anys del Concili Provincial Tarraconense <i>Per Mons. Joan-Enric Vives, Bisbe d'Urgell i Secretari de la CET</i>	pàg. 21
Homilia en la missa conventual <i>Per Mons. Jaume Pujol, Arquebisbe de Tarragona i Primat ...</i>	pàg. 31
Missatge del Sant Pare el Papa Benet XVI	pàg. 37
Testimonis del Déu vivent en la nostra societat <i>Per Mn. Miquel Barbarà</i>	pàg. 47

PÒRTIC

Teniu a les vostres mans aquest número de *Quaderns de Pastoral* recollint la celebració a Montserrat dels 10 anys del Concili Provincial Tarraconense.

Hi trobareu les presentacions, memòria del treball d'aquests 10 anys, la ponència central, l'homilia, el missatge dels Bisbes, el missatge del Sant Pare Benet, i algunes opinions qualificades sobre el Concili.

És un obsequi del Centre d'Estudis Pastoral de les Diòcesis de Catalunya a tots els Bisbes, Preveres i Diaques de les nostres Esglésies.

Així som coherents amb els objectius del Centre i amb el compromís contret amb el Concili Provincial, des dels inicis de la convocatòria fins avui. Alhora manifestem la nostra convicció que les resolucions han esdevingut brúixola per continuar desbrossant el camí "pastoral" que ens porta a oferir el Crist Vivent a les persones i a la societat que estímem i servim.

Des del Centre creiem que el Concili Provincial Tarraconense va significar per les Esglésies de Catalunya la segona "receptio" del Concili Vaticà II.

La primera "receptio" i aplicació del Concili Ecumènic es realitzaren amb un gran entusiasme, esforç i generositat. Se n'esperaven fruits immediats de renovació de les parròquies, moviments, institucions, i alhora fruits de maduresa en la vida cristiana.

Després d'alguns anys, la constatació de que no es recollien alguns dels fruits somniats provocà, en primer lloc, una actitud de desconcert pastoral i desànim, i en un segon lloc la reflexió portava a discernir que el canvi accelerat de la nostra societat, en totes les seves dimensions: econòmica, cultural, política, moral... requeria una renovada disponibilitat per escoltar el que l'esperit demanava a les nostres Esglésies. Calia acollir, meditar, comprendre millor el Concili Vaticà II, el treball que s'havia fet, i oferir pautes de renovació de la missió pastoral, per respondre als reptes del final del segle XX i dels inicis del XXI. Fou el Concili Provincial de les Diòcesis amb seu a Catalunya.

Han passat 10 anys, s'han accentuat alguns canvis social que presenten nous reptes a la missió. A nivell eclesial cal subratllar que hem viscut la constitució de dos nous bisbats, Terrassa i Sant Feliu de Llobregat formant part de la nova Província Eclesiàstica de Barcelona, que modifica el mapa eclesial de Catalunya.

Els nostres Bisbes han volgut celebrar el fet dels 10 anys per valorar el treball realitzat, recollir el dèficits, i renovar un compromís públic i solemne de continuar aplicant les resolucions conciliars.

S'han escoltat veus amb accents diferents amb motiu de la celebració. Potser s'esperava una revisió més acurada del treball fet durant els 10 anys, accentuant els dèficits; potser s'esperava una segona repetició de l'assemblea conciliar... Ara podem tenir a les mans tots els documents per adonar-nos del significat propi de la celebració dels 10 anys, i fer-nos una valoració més acurada.

La celebració ha provocat, certament, la revisió de la tasca feta durant els 10 anys en l'aplicació de les resolucions a cada bisbat, i en el conjunt de la tarraconense, especialment les que eren

responsabilitat de la CET (dels Bisbes) i dels organismes que en depenen. Però alhora, tal com manifesten la ponència, les intervencions, el missatge dels Bisbes, les reunions per bisbats... la convicció que les resolucions són plenament vigents per continuar assenyalant les prioritats pastorals de les nostres esglésies, antigues i noves.

Tant de bo que aquesta celebració ens porti a tots a recuperar les resolucions conciliars com a pauta pastoral i a fer, també, des de les parròquies, moviments i institucions pastorals, la revisió sincera de com hem aplicat el Concili; i sobretot l'estímul per renovar la nostra acció pastoral amb fidelitat al Concili, convençuts que és el que l'Esperit ens demana.

Mn. Francesc Pardo

Director del CEP i Vicari General de Pastoral
del Bisbat de Terrassa

*Celebració a Montserrat dels 10 anys
del Concili Provincial Tarraconense
4 i 5 de juny de 2005*

Salutació del P. Abat de Montserrat

Josep Mª Soler

Sr. Arquebisbe de Tarragona i Primat, Sr. Arquebisbe de Barcelona, Srs. Bisbes, preveres, diaques, religiosos, religioses, laics i laiques que participeu en aquesta trobada commemorativa dels 10 anys del nostre Concili Provincial Tarraconense:

Em plau donar-vos cordialment la benvinguda. Sant Benet ens exhorta, als monjos, a acollir amb fe i amb humanitat tots els qui arriben al monestir, sobretot –diu– als germans en la fe. Aquest és el vostre cas. Per això volem que la nostra benvinguda i el nostre acolliment siguin ben cordials i us ofereixin l'oportunitat de fer un bon treball en bé de l'Església que peregrina a Catalunya i a d'altres terres germanes, com és el cas del Principat d'Andorra i d'algunes terres de Castelló.

Em sembla que no és exagerat de dir que aquest cap de setmana moltes mirades estan posades a Montserrat. Perquè molts dels qui formen les nostres comunitats cristianes esperen que no ens limitem a una commemoració, ja de per si valuosa, dels 10 anys del nostre Concili Provincial, sinó que es faci un balanç del treball realitzat i que s'obri pas a una nova recepció del Concili tarraconense del 1995. Més que més quan, dins del solc obert per les resolucions aprovades, hi ha nous reptes a afrontar. Penso en l'àmbit de

la comunió sincera i profunda entre les diverses tendències i sensibilitats eclesials; penso en la urgència d'una nova evangelització, estretament unida a la necessitat d'una vida espiritual intensa i d'unes celebracions litúrgiques viscudes, sobretot la missa dominical; penso en el tema de la immigració, que pren unes peculiaritats més intenses i més complexes que fa 10 anys, etc. I, a més de les resolucions aprovades, hi ha nous reptes plantejats, tant a l'interior de les nostres Esglésies locals com en la nostra societat, que demanen una paraula des de l'Evangeli i des de la comunió eclesial, en continuïtat amb el treball conciliar.

La pregunta formulada aleshores: “Què diu l'Esperit a les nostres Esglésies?”, no era retòrica. I l'esforç de discerniment, acompanyat de la pregària, que es va fer per respondre-hi tant en els grups de reflexió previs com a l'aula conciliar, va ser seriós, malgrat les limitacions humanes. Si la pregunta no era retòrica, tampoc no ho va ser la resposta final un cop obtingut el reconeixement de la Santa Seu. Per això convé continuar el treball d'assimilació del Concili Tarraconense de fa 10 anys.

Desitjo, doncs, i amb mi tota la Comunitat de monjos, que aquest

cap de setmana, sota l'esguard maternal i intercessor de Santa Maria, es pugui fer un bon treball que impulsi la vitalitat de les Esglésies diocesanes amb seu a Catalunya i el testimoniatge de Jesucrist en la nostra

societat per correspondre al que l'Esperit ens va dir en el nostre Concili.

Benvinguts, doncs. I bon treball!
Que Déu ens el beneeixi!

Missatge dels Bisbes de les Diòcesis Catalanes en complir-se els 10 anys del Concili Provincial Tarraconense

Germans i germanes de les Esglésies de Déu amb seu a Catalunya,

Amics i amigues amb qui compartim il·lusions i esperances, inquietuds i sofriments en aquesta nostra societat catalana, a la qual estimem i volem servir amb lleialtat i diligència,

Enguany es compleix el desè aniversari de la celebració del concili provincial Tarraconense de 1995.

S'han aplegat a Montserrat, amb nosaltres, els bisbes, un bon grup de cristians: preveres, diaques, religiosos i religioses, laics i laiques dels nostres deu bisbats, per donar gràcies a Déu pel do del Concili.

Estem convençuts que ha fet molt de bé a les nostres Esglésies; ens ha donat un nou to vital; ha marcat un nou tarannà pastoral a tota l'activitat apostòlica, en els pastors i en els laics. L'influx determinant del nostre Concili es percep en els plans i en les programacions diocesanes; en les assemblees, campanyes i publicacions dels moviments, de les associacions i dels diversos grups eclesials. Ha propiciat actituds efectives de comunió eclesial i ens ha ajudat a avançar vers un servei pastoral més conjuntat entre les nostres Esglésies, i esperem que arribi el reconeixement jurídic desitjat.

El Concili es va reunir i va realitzar la seva tasca sota el guiatge del Senyor Jesucrist, el nostre Bon Pastor, amb el desig de consolidar l'esforç realitzat per les nostres Esglésies des del concili ecumènic Vaticà II i portarlo a una renovada sintonia amb allò que l'Esperit fa entendre als deixebles de Crist, amb una immensa simpatia a la realitat eclesial i social de Catalunya, amb el propòsit d'anunciar a tothom Jesucrist salvador "amb un gest i amb un llenguatge capaços de comunicar la tendresa i l'amor de Déu", per acomplir així la que, des del primer anunci, va ser la finalitat del Concili: "Com evangelitzar, avui, la nostra societat."

L'Esperit Sant va donar resposta al clam dels fidels cristians de Catalunya: "Esperit, què dius a les nostres Esglésies?" La resposta de l'Esperit Sant és en les 170 resolucions conciliars, en les quals hem de saber-hi percebre el missatge que ens adreça i la missió que ens encomana.

El Concili és viu. El seu esperit i la seva concreció resten en les resolucions conciliars. Hem de confiar en la presència de l'Esperit Sant en nosaltres i en els seus dons de saviesa i de fortalesa, de pietat i reverència del Senyor.

En deu anys han canviat moltes

coses en la nostra societat, esdevinguda avui encara més secular i més plural, més marcada pel progrés de la tècnica i amb més desequilibris socials i educatius. També el pas del temps s'ha fet sentir amb noves dificultats pel que fa a la vida religiosa i al treball pastoral de les comunitats cristianes. Tot això ens urgeix a fer arribar l'anunci de la bona nova fidelment i de manera entenedora als homes i dones dels nostres dies, a mobilitzar i renovar totes les energies i capacitat d'acció de les nostres diòcesis a la llum de l'evangeli, a fer efectiva la nostra sollicitud envers els més pobres i marginats, a potenciar la coordinació de l'activitat pastoral de les deu diòcesis amb seu a Catalunya i la comunió de tots els seus membres.

A vegades sembla que tenim massa preocupació i massa neguit per la imatge que projectem, per ser ben reconeguts i valorats socialment, per trobar-nos a gust en l'Església. Estem –hem de sentir-nos– en missió. Som

enviats. El manament de Jesús és: Aneu, anuncieu la bona nova de l'evangeli a tothom. (cf. Mc 16,15); Feu deixebles meus (cf. Mt 28,19). Sigueu testimonis meus (cf. Lc 24, 48).

Els bisbes, i amb nosaltres els cristians que ens hem aplegat a Montserrat, hem deliberat sobre els fruits del Concili en aquest primers deu anys i el que ens suggereix, encara, per al present i per encarar el futur. Us trametem, doncs, aquest missatge, amarat d'amor a Déu i al nostre poble, plenament esperançats. El Senyor és el nostre goig i la nostra pau.

Els pobres, els malalts, els qui us sentiu descoratjats o decebuts, sou els primers en la nostra estima fraternal.

Sota el patronatge de santa Maria, la Mare de Déu de Montserrat, es va convocar i celebrar el nostre Concili. A ella, encomanem avui la seva vigència i els seus fruits, per al bé del nostre poble.

Commemoració a Montserrat del 10è aniversari del Concili Provincial Tarraconense (1995-2005)

Crònica de l'encontre

Els dies 4 i 5 de juny va tenir lloc a Montserrat la trobada commemorativa del concili provincial Tarraconense. Amb aquest motiu, els bisbes amb seu a Catalunya van convocar una representació dels actuals responsables i membres dels consells consultius de les deu diòcesis, així com els membres de les ponències de 1995 i els actuals representants de la Unió de Religiosos de Catalunya.

Primera jornada

La sessió inaugural va estar presidida per Mons. Jaume Pujol, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat i president de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), al qual acompanyaven a la presidència Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe metropolità de Barcelona i vicepresident de la CET; Mons. Joan Enric Vives, bisbe d'Urgell i secretari de la CET; Mons. Agustí Cortés, bisbe de Sant Feliu de Llobregat, i dom Josep M. Soler, abat de Montserrat. Hi eren presents la quasi totalitat dels bisbes residencials i emèrits de les deu diòcesis catalanes i els prop de 200 representants de les esmentades diòcesis.

Després de la pregària inicial de tèrcia i d'una breu salutació de Mons. Jaume Pujol, dom Josep M. Soler, en

nom de la comunitat benedictina de Montserrat, va donar la benvinguda als participants a la trobada i va fer unes reflexions sobre la influència del Concili en aquests darrers deu anys de la història de les nostres Esglésies. Mons. Joan Enric Vives va procedir a la presentació de la trobada amb una dissertació que portava per títol «10 anys d'aplicació del Concili a les diòcesis de Catalunya».

En la seva intervenció, Mons. Vives va fer memòria que «el concili provincial Tarraconense va concretar en 170 resolucions pastorals el treball fet sobre quatre eixos fonamentals: l'anunci de l'evangeli de Jesucrist a la nostra societat, la paraula de Déu i els sacraments en les nostres Esglésies, la sol·licitud pels més pobres i marginats i la comunió eclesial i la coordinació interdiocesana de les Esglésies amb seu a Catalunya.»

Més endavant va fer esment que «no hi ha gaires Esglésies veïnes i unides que tinguin un marc pastoral comú tan important a partir del Concili, i que és un mitjà per a l'evangelització de la nostra societat i un marc força concret de referències vàlides per al camí eclesial de cada bisbat i per al camí conciliar, sinodal, que hem de fer tots junts al servei de la nostra societat.»

També va remarcar que «podem afirmar avui, després de 10 anys, que les grans línies pastorals del Concili dibuixen un gran marc pastoral, vàlid encara avui per als, actualment, deu bisbats de Catalunya, tot i que ens cal recollir els nous reptes i ser capaços de dinamitzar els mitjans pastorals que tenim en l'actualitat, sempre deixant-nos portar pel dinamisme de l'Esperit Sant, i per l'amor de Jesucrist, aquell que diu: "Jo faig que tot sigui nou!" (Ap 21,5). Aquesta trobada d'avui també ens hi ajudarà.»

Mons. Vives va acabar el seu balanç d'aquests deu anys d'aplicació del concili provincial Tarraconense tot dient que «els bisbes comptem amb tots els preveres i diaques, necessitem l'ajut inestimable de tants i tants consagrats i consagrades, i sobretot valorem i necessitem l'empenta de tants laics i laiques que són llevat enmig del món».

A continuació, després d'un petit descans, hi va haver la ponència titulada «Testimonis del Déu vivent en la nostra societat», per Mn. Miquel Barbarà, vicari general de l'arxidiòcesi de Tarragona, sociòleg i secretari general adjunt del concili provincial Tarraconense celebrat l'any 1995. La seva va ser una intervenció vigorosa i punyent, enormement realista i alhora esperançada, basada en dos eixos vertebradors: una mirada eclesial des de la nostra societat i una mirada des de l'Església i per a l'Església.

Mn. Barbarà va començar indicant que la pregunta, els objectius, l'eix vertebrador i les resolucions del con-

cili provincial Tarraconense són un mitjà vàlid, i va afegir: «Més encara, continuen essent necessaris al servei de la unitat pastoral i de cada un dels deu bisbats per a l'evangelització de la nostra societat, i ens poden ajudar en aquesta cosa tan senzilla: *fer ben fet el que hem de fer cada dia.*»

Va recordar també que «el Concili resumeix els trets de la nostra societat en la secularització i el pluralisme».

Un moment particularment interessant dels molts que va tenir la seva intervenció va ser quan va reflexionar sobre el que es parla molt en l'actualitat de reduir el religiós a l'esfera privada, i va dir que no és només qüestió de deixar-ho a la llibertat individual, sinó que això té com a conseqüència el fet d'anar desapareixent de la cultura ambiental, és a dir *d'exculturar* l'Església catòlica i, en general, el fet religiós. Mn. Barbarà va afegir que hauríem de saber donar una resposta de qualitat als nous reptes que proposen els investigadors.

També va recordar: «Les dificultats del moment present no ens han d'instal·lar en una mena de *banc del si no fos*. Si no fossin aquestes dificultats, i l'una i l'altra... faríem tal cosa o tal altra. Aquesta no és l'actitud de seguidors de Jesucrist. No ens hem de quedar al cenacle amb les portes tancades. Hem de ser lúcids, això sí, però no covards; hem de confiar en la força de l'Esperit. Demanem un nou Pentecostès i una nova primavera, que potser comença. Sortim a trobar els germans, no esperem que siguin ells els que vinguin!»

A la tarda es va desenvolupar una sessió de treball per grups. Els participants en la trobada es van dividir en deu grups, un per cada bisbat i amb el seu bisbe, per comentar diversos aspectes referents a com s'està realitzant l'aplicació del concili Provincial Tarraconense.

A continuació, els participants es van sumar a la celebració de les vespres del monestir, presidides per dom Josep M. Soler, abat del cenobi. Seguidament, van ser obsequiats amb un breu, però deliciós concert a càrrec de l' Escolania de Montserrat.

Aquesta primera jornada es va cloure amb una vetlla de pregària presidida per Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe metropolità de Barcelona, a la basílica montserratina. En la seva esperançada homilia va rememorar alguns aspectes del concili per centrar-se en unes reflexions sobre el paper de la Mare de Déu en la vida de l'Església, i va remarcar la seva confiança en Jesús i la seva condició de mitjançera.

Segona jornada

La jornada del diumenge 5 de juny va començar amb el rís de laudes, presidit per Mons. Agustí Cortés, bisbe de Sant Feliu de Llobregat, diòcesi a la qual pertany el monestir benedictí. A continuació va tenir lloc una taula rodona, presentada i moderada per Mons. Joan Enric Vives, en la qual es van presentar diverses experiències pastorals. Així, Mn. Xavier Morlans, de Barcelona, va parlar sobre «Catecumenat i *recomençands*»; la Sra. Car-

me Borbonès, directora de Càritas de Tarragona i coordinadora de Càritas Catalunya, sobre «Emigrants-sida-drogues-Quart Món»; el P. Bernabé Dalmau, monjo de Montserrat, va presentar uns suggeriments sobre «Aplecs i religiositat popular», la Sra. Anna Ramis, del Secretariat de l'Escola Cristiana de Catalunya, sobre «Família-escola. Acció compartida», i la Gna. M. Jesús Pons, de Tortosa, va exposar les tasques realitzades al voltant de la pastoral de joventut.

Després es va celebrar la solemne eucaristia de clausura, amb la basílica plena de gom a gom, presidida per Mons. Jaume Pujol, amb el qual van concelebrar tots els bisbes i els preveres presents.

Al començament de la solemne funció litúrgica –retransmesa en directe pel Canal K3/33 i per Catalunya Ràdio–, Mons. Vives va ser l'encarregat de llegir el missatge que el Papa havia adreçat als bisbes amb seu a Catalunya i als participants en la trobada commemorativa, en el qual, entre altres coses, el pontífex anima les diòcesis catalanes a seguir posant en pràctica les conclusions del concili provincial Tarraconense, per tal d'afavorir un major arrelament de l'esperit i de les directrius del concili Vaticà II (el text complet d'aquest missatge el poden trobar també en aquesta pàgina web).

En la seva homilia (que també es publica sencera en aquesta pàgina), Mons. Jaume Pujol va remarcar que «com fan les famílies, aquesta de l'Església que peregrina per les nostres terres –que és una família oberta a to-

thom— avui es reuneix per donar gràcies a Déu per aquell gran fet eclesial que va ser el concili provincial Tarraconense, i per l'extraordinària feina que s'ha fet en aquests darrers anys en aplicació de les seves 170 resolucions, i per celebrar-ho amb alegria.»

El prelat es va estendre en altres consideracions i va plantejar un enfilall d'interrogants punyents: «Com durem a terme» —va dir— «el panorama que ens presenta el Concili, continuant el que s'ha fet? Recordem els quatre grans capítols que va assenyalar el Concili: anunciar l'evangeli a la nostra societat; la paraula de Déu i els sacraments en les nostres Esglésies; la sol·licitud pels més pobres i marginats; la comunió eclesial i la coordinació interdiocesana. Com ho farem, tot això?»

Mons. Pujol va indicar que «ho podrem dur a terme, en aquest temps nostre —que estimem—, si mirem Jesús, el qual, assegut a la nostra taula, ens diu: “Aneu a aprendre què volen dir aquelles paraules: ‘El que jo vull és amor, i no ofrena de víctimes’” (Mt 9,13).», i va afegir que calia augmentar la nostra fe amb l'oració i amb els sacraments, i observant que «aquest és l'inici del programa; per aquí hem de començar si volem arribar tan lluny com ens proposem.» També va dir que «si aprofundim en la comunió, estimarem encara més el pluralisme legítim dins l'Església.»

L'arquebisbe de Tarragona va acabar la seva intervenció demanant «una comprensió especial per la tasca dels pastors quan han de manifestar públi-

cament el que en consciència creuen que han d'ensenyar».

Per la seva banda, Mons. Martínez Sistach va procedir a la lectura del missatge final dels bisbes en la commemoració del 10è aniversari (el qual els oferim també sencer en aquesta pàgina). Entre les seves conclusions destaca l'observació que el concili provincial Tarraconense «ha fet molt de bé a les nostres Esglésies». Deia: «Ens ha donat un nou to vital. Ha marcat un nou tarannà pastoral a tota l'activitat apostòlica, en els pastors i en els laics. L'influx determinant del nostre Concili es percep en els plans i en les programacions diocesanes; en les assemblees, campanyes i publicacions dels moviments, de les associacions i dels diversos grups eclesials», la qual cosa recorda que el Concili és viu. En un altre moment del missatge es palesava també que «ens urgeix fer arribar l'anunci de la bona nova fidelment i de manera entenedora als homes i dones dels nostres dies, a mobilitzar i renovar totes les energies i capacitat d'acció de les nostres diòcesis a la llum de l'evangeli, a fer efectiva la nostra sol·licitud envers els més pobres i marginats, a potenciar la coordinació de l'activitat pastoral de les deu diòcesis amb seu a Catalunya i la comunió de tots els seus membres».

La trobada commemorativa es va cloure recordant que si, sota el patronatge de santa Maria, la Mare de Déu de Montserrat, es va convocar i celebrar el nostre Concili, «a ella, encomanem avui la seva vigència i els seus fruits, per al bé del nostre poble.»

Mons. LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH,
*Arquebisbe metropolità de Barcelona i vice-president de
la Conferència Episcopal Tarraconense*

«Aquesta trobada commemorativa ha estat una ocasió per donar gràcies a Déu pel Concili Provincial Tarraconense, pel treball que s'ha fet durant aquests deu anys d'aplicació de les resolucions, però no per quedar-nos només en el passat, sinó mirant el present i sobretot el futur. La mirada vers el futur no és fàcil, tenir visió de futur no és una cosa habitual, però ens cal, també amb l'ajut de l'Esperit, anar detectant quins són els reptes actuals i de futur i anar-hi trobant solucions. De fet, una de les qüestions que es va plantejar tant en la ponència de Mn. Miquel Barbarà com després en les reunions de

Grups era precisament quins són, els reptes que ens presenta el mateix Concili amb les resolucions de cara al present i el futur i també quins són els reptes que ens presenta la societat a l'Església, i quins mitjans tenim. Pel que jo sé, els grups van posar molt d'èmfasi en la necessitat avui d'anunciar explícitament Jesucrist.

En una societat secularitzada i pluralista, cal un anunci explícit de Jesucrist amb el testimoni de la vida però també amb paraules. Hi ha molts homes i dones que no coneixen Jesucrist o que el coneixen malament i cal que els sigui anunciat perquè cerquen sentit a la vida. És una expressió de l'amor envers aquest germans nostres. Un altre aspecte que es va posar en relleu és el repte de la immigració, que demana un acolliment, i Catalunya s'ha caracteritzat sempre per ser un país de pas i d'acollida. Però això demana valorar la nostra identitat, tenir clar qui som per poder oferir les nostres arrels als qui vénen de fora i també per poder acollir i integrar en la nostra identitat aquells valors que certament ens poden enriquir.»

Acció de gràcies pels 10 anys d'aplicació del Concili Provincial Tarraconense a les Diòcesis de Catalunya

MONS. JOAN-ENRIC VIVES, Bisbe d'Urgell i Secretari de la CET

Avui dia 4 de juny es compleixen els 10 anys justos de la festa de la clausura solemne a Tarragona del Concili Provincial Tarraconense. I en aquest Any de la Immaculada i de l'Eucaristia ens trobem als peus de la Patrona de totes les Diòcesis catalanes i celebrarem joiosament i festivament l'Eucaristia, per donar gràcies per tot el que s'ha esdevingut en la nostra Església que fa camí a Catalunya en aquests deu anys. El motiu principal de la nostra trobada és l'acció de gràcies, i el reprendre junts el camí de servei al nostre poble, anunciant el més gran tresor que tenim, el coneixement i l'amor de Déu revelat en Jesucrist, el nostre Senyor.

El Concili Provincial Tarraconense és un fet de Gràcia, que va ser viscut i que és rebut com un do de Déu a les nostres Esglésies que peregrinen en aquesta societat, en els territoris de la Conferència Episcopal Tarraconense: Catalunya, Andorra i la part de la província de Castelló dins la diòcesi de Tortosa.

El Concili Provincial Tarraconense va concretar en 170 resolucions pastorals el treball fet sobre quatre eixos fonamentals: l'anunci de l'Evangelí de Jesucrist a la nostra societat, la Paraula

de Déu i els sacraments en les nostres Esglésies, la sol·licitud pels més pobres i marginats, i la comunió eclesial i la coordinació interdiocesana de les Esglésies amb seu a Catalunya. Des del seu reconeixement per la Santa Seu, aquestes cent setanta resolucions han estat la referència per al treball pastoral en les diòcesis catalanes. Les 170 resolucions són com un riu per on circula, silent però plena de vida, l'aigua bona que ha fecundat la pastoral de les Diòcesis de la Tarraconense.

Unes resolucions que venien preparades pel treball dels ponents i confirmades majoritàriament pel vot consultiu dels 202 participants en l'aula conciliar, en aquells famosos vuit caps de setmana a Sant Cugat del Vallès, que reberen el suport dels 4.317 documents arribats a la Secretaria General del Concili durant l'etapa diocesana de reflexió, i que eren fruit del treball dels 42.264 assistents a les reunions de treball de l'etapa preparatòria de reflexió. Ja abans unes 60.000 persones havien treballat sobre els possibles temes a tractar. Cal doncs, agrair amb goig aquest gran acte sinodal de l'Església que fa camí a Catalunya.

La mateixa *celebració del Concili* va ser una experiència profunda de fe

i d'amor. Tots els que hi vam assistir vam tenir la impressió de ser protagonistes d'un moment especial de la vida de les nostres Esglésies. Érem conscients que fèiem un servei a la unitat pastoral que la nostra societat exigeix per al servei irrenunciable de l'evangelització. I vam fer l'experiència joiosa de la vida que circulava per cada un dels nostres bisbats. I vam experimentar que estimàvem tota la humanitat des del servei a aquesta unitat pastoral que formem els nostres vuit i ara deu Bisbats amb seu a Catalunya, que a voltes manifesten d'una manera més clara que ho fan de maneres diferents, amb un distint tarannà i amb la seva fesomia pròpia. Això és una riquesa que tampoc no es pot malbaratar ni malinterpretar i que cal tenir-ho ben present a l'hora de veure el camí que cada bisbat ha seguit en l'aplicació de les resolucions conciliars dins d'un marc pastoral comú.

No hi ha gaires Esglésies veïnes i unides que tinguin un marc pastoral comú tan important, i que és un mitjà per a l'evangelització de la nostra societat i un marc força concret de referències vàlides per al camí eclesial de cada bisbat i per al camí conciliar, sinodal, que hem de fer tots junts al servei de la nostra societat.

El decret de promulgació del Concili, de l'any 1996, comptava amb el compromís de portar les resolucions conciliars a la pràctica en bé del conjunt eclesial i de cada diòcesi en concret. Els nivells de compromís són diferents segons que les resolucions siguin qualificades de vinculants i/o de prioritàries o simplement siguin aprovades.

Les resolucions conciliars s'articulen en quatre eixos, quatre grans temes englobants que, com sabem molt bé, són:

1. Anunciar l'Evangelí a la nostra societat,
2. La Paraula de Déu i els sacraments en les nostres esglésies,
3. La sol·licitud pels més pobres i marginats
4. La comunió eclesial i la coordinació interdiocesana de les nostres esglésies.

Podem fer una ràpida mirada al que van significar els temes tractats relleghint les resolucions i que representen un gran marc de referència per al treball pastoral de les nostres Diòcesis.

Especialment és bo prendre consciència de *les resolucions vinculants i prioritàries* que es refereixen a les següents qüestions:

- la catequesi dins la missió evangelitzadora de les nostres esglésies, projecte global (R 7)
- la formació de tots els subjectes actius de la pastoral (R 47)
- el directori marc de pastoral sacramental (R 67)
- la petició del baptisme per part d'adults, de joves i d'infants en edat escolar i procés catecumenal. Criteris en relació als cristians en situació familiar irregular (R 68)
- la sol·licitud pels més pobres i marginats, a imitació de Jesucrist (R 76)
- la gestió econòmica diocesana basa-

- da en la comunió cristiana de béns. Administrar els béns amb eficàcia i professionalitat (R 87 a) b))
- Càritas institució bàsica per als pobres i marginats (R 94)
 - suport al Centre Català de Solidaritat (R 96) que atén els drogodependents i les seves famílies.
 - Recerca de la solució jurídica per a les Esglésies amb seu a Catalunya al servei de la comunió interdiocesana i una acció pastoral més coordinada (R 142)
 - atenció completa als sacerdots: aspectes humans i formació humana, espiritual i pastoral (R 149)

Les resolucions vinculants tracten de:

- potenciació de les delegacions diocesanes de mitjans de comunicació social i del SIMCOS, amb el seu Gabinet d'Informació de l'Església a Catalunya (R 18)
- la qüestió de l'homilia com a tasca fonamental del ministeri dels pastors de l'Església (51)
- la importància dels textos que es canten en la celebració litúrgica. El Cantoral bàsic.(R 52)
- itinerari catequètic: distribució dels continguts del missatge bíblic en cadascun dels diversos processos de la catequesi – infants, joves i adults (R 55)
- preparació d'un llibre de pregàries o devocionari de continguts bíblics i litúrgics (R 58)
- revisió de les versions litúrgiques (R 69)

- vinculació entre l'Eucaristia i la caritat fraterna. La no separació entre el missatge cristià i la pràctica social (R 77)
- el respecte dels drets humans de la persona dins l'Església (R 82)
- retribució justa i equitativa dels treballadors contractats (R 83)
- dret a una convenient llibertat d'expressió i a ser escoltats i consultats en els consells en els seus diversos graus (R 85)
- abast i gravetat del problema de l'atur (R 93)
- la formació del voluntariat amb un treball educacional de qualitat (R 101)
- la situació de les persones que són a la presó (R 112 a))
- la multitud de persones que viuen en situacions de misèria extrema i de violència. L'ajuda al Tercer Món (R 114)
- problemàtica del món rural (R 116) i del món marítim (R 117)
- preparació i realització de la visita pastoral (R 124)
- qüestions sobre els preveres que provenen d'altres diòcesis (R 125)
- directori marc de pastoral parroquial (R 128)
- directori de l'arxiprestat (R 129)
- el servei pastoral i la pastoral sacramental a les catedrals (R 130)
- els secretariats i les comissions interdiocesanes (R 143)
- l'atenció a la pastoral del turisme (R 145)
- cura de l'atenció personalitzada de cada prevere diocesà (R 151)

- informació de la gestió econòmica (R 167)
- Consell Econòmic a cada parròquia (R 168)
- situació del Fons Comú de la Tarraconense i mitjà per a la comunicació cristiana de béns (R 170)

Les resolucions prioritàries contemplen els següents temes:

- evangelització i societat: l'Església anuncia Crist a tots els homes i dones, caràcter secular i plural de la societat catalana i conseqüències pel que fa a l'evangelització, la reconciliació generosa de grups i de tendències, què és evangelitzar i l'opció per la comunitat (R. 1, col·loquialment anomenada el davantal)
- interpel·lació pel distanciament mutu entre l'Església i molts homes i dones del nostre país, tant si es tracta d'indiferents com si es tracta de practicants ocasionals (R 3).
- el do de la vida religiosa que enriqueix evangèlicament les nostres esglésies. (R 6)
- l'atenció al món rural (R 22)
- l'Església escolta la Paraula de Déu i la proclama com a Paraula de salvació (R 48)
- Eucaristia dominical i comprensió de la seva convocatòria. El diumenge dia joïós (R 59)
- la pastoral sacramental, celebracions de l'Església i accions del Senyor ressuscitat (R 66)
- cura especial de les celebracions que apleguen molta gent: baptismes, primeres comunions, casaments, ente-

rraments, misses del gall, Diumenge de Rams, festes majors, aplecs i romiatges, processons...(R 74)

- intensificació del treball envers els més pobres i marginats de la nostra societat. Presència evangèlica de Jesús el bon Samarità (R 79)
- animació i coordinació de la pastoral social de la diòcesi. Difusió de la doctrina social de l'Església. Estructures injustes i nous reptes de la pobresa i la marginació (R 80)
- urgència de tots els fidels a prendre part activa en la comunitat cristiana i que sigui acollidora (R 121)
- responsabilitats directives dels laics i que laics idonis –homes i dones– siguin cridats a exercir missions pastorals (R 134)
- compromís de mantenir, assegurar i enfortir la unitat pastoral de les Esglésies que tenen la seu a Catalunya (R 138)
- la pastoral vocacional tasca de tota l'Església diocesana (R 153)

No ens podem ara estendre a resumir totes les altres 119 resolucions. Però sabem que ofereixen un ventall ampli que configura un gran marc pastoral de referència per al present i per al futur.

Podem afirmar avui després de 10 anys que *les grans línies pastorals del Concili, dibuixen un gran marc pastoral, vàlid encara avui per als, actualment deu bisbats de Catalunya,* tot i que ens cal recollir els nous reptes i ser capaços de dinamitzar els mitjans pastorals que tenim en l'actualitat, sempre deixant-nos portar pel dina-

misme de l'Esperit Sant, i per l'amor de Jesucrist, Aquell que seu al tron i que ens continua dient "Jo faig que tot sigui nou!" (Ap 21,5). Aquesta trobada d'avui també ens hi ajudarà.

Però com hem anat aplicant el Concili?

(des de les publicacions fetes i les resolucions que s'han aplicat)

Les publicacions majors, que ens ha regalat el Concili:

1. El "*Directori de Pastoral Sacramental. Iª part: Els sacraments de la iniciació cristiana*"
2. El "*Projecte global de pastoral catequètica. Orientacions i línies d'acció*" Editat pel Secretariat Interdiocesà de Catequesi (SIC).
3. El llibre "*Pregàries del cristià*" que els Bisbes de Catalunya oferim als fidels, editat pels mateixos Coeditors del *Catecisme de l'Església Catòlica*, que en aquests dies també ha vist la llum en la seva 3ª edició, que incorpora les correccions del text llatí i que ve entiquida amb nou i molt complet índex.
4. El volum amb els 2 directors: "*Directori de la Parròquia*" i "*Director de l'Arxiprestat*"
5. I El Document orientatiu de la pastoral juvenil "*Mirada nova. Vers un nou impuls de la Pastoral de Joventut*" de la tardor del 2003, editat pel Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut de Catalunya i les Balears, amb el treball tan ben fet de la Rosa Deulofeu, membre del Con-

cili ja traspassada, i que és intercessora nostra prop del Senyor, l'amic dels joves.

Les resolucions aplicades:

CAPÍTOL I "Anunciar l'Evangelí a la nostra societat"

- En ordre a "proposar de nou la fe" les Diòcesis tenim ara el *Projecte global de catequesi per a les diòcesis de Catalunya* tal com demanava la resolució n. 7 del Concili.
- També s'ha aprovat el *Pla pastoral per a la comunicació social de l'Església a Catalunya*, elaborat pel Secretariat Interdiocesà de Mitjans de Comunicació Social (r. n. 18)
- I el *Projecte de pastoral per al món rural* d'octubre 2000 s'ha anat donant a conèixer a les Diòcesis perquè el tinguin present a l'hora d'anar elaborant els plans diocesans d'acció pastoral, que és on correspon d'aplicar les seves propostes.
- A totes les diòcesis s'ha fet un procés de *renovació de l'Acció Catòlica*, per donar nou impuls a l'apostolat dels laics (r. n. 28). En ordre a la nova evangelització. Calen laics i laiques que siguin testimonis valents i coratjosos, agrupats en comunitats i moviments, que siguin "ferms en l'essencial i humilment joiosos de la seva fe" (CT 61) que es comprometin en el món i el transformin segons els valors del Regne.
- la *Proposta d'apostolat seglar associat de Catalunya*,
- la Proposta de pastoral universitària en el marc de la pastoral de la cultura (resolucions nn. 12, 13 i 14).

- Sobre el *Pla de posada al dia i de formació permanent* de tots els subjectes actius de la pastoral, els Bisbes, després d’estudiar-ne amb detenició una possible redacció, es va creure més convenient que cada Diòcesi concretés la manera més adient de dur-lo a terme, segons les pròpies necessitats i possibilitats (r. n. 47).
- És evident que comptem amb l’inesestimable ajut de les Facultats de Teologia i Filosofia de Catalunya, de la Universitat Ramon Llull, el Centre d’Estudis Pastoral i la valuosa tasca dels Instituts Superiors de Ciències Religioses de Barcelona, Girona, Tarragona, Lleida i Vic, així com el centre associat de Tortosa a l’ISCR St. Agustí i el de Martí Codolar, tots de recent creació, a més de l’IESE, l’Institut de Litúrgia, l’Institut de Teologia Espiritual de Barcelona, el CEVRE, l’Institut *Cristianisme i Justícia* i la Fundació Joan Maragall, la *Càtedra de pensament cristià d’Urgell*, entre d’altres.

CAPÍTOL II “La paraula de Déu i els sacraments en les nostres Esglésies”

- Sobre els *cants litúrgics oficials* tenim elaborat el *Cantoral bàsic*, que ja incorpora els cants d’entrada dels temps d’Advent, Nadal, Quaresma i Pasqua (res. n. 52) així com altres cants.
- L’*Associació Bíblica de Catalunya* (r. n. 54) ha redactat materials formatius perquè puguin ser útils als grups bíblics i altres grups de les paròquies, comunitats i moviments.
- La *Bíblia Catalana Interconfessional* ha continuat tenint la màxima di-

vulgació, especialment amb les noves tecnologies (r. n. 56).

- S’ha esgotat el *Llibre de pregàries del cristià* o devocionari oficial demanat a la resolució n. 58
- *El Directori marc de Pastoral Sacramental*, pel que fa als tres *sagraments de la iniciació cristiana* (baptisme, confirmació i eucaristia) tal com reclamava la resolució n. 67. “Aquest Directori és un testimoni de comunió amb allò que l’Església fa a tot arreu, i per això desitgem que sigui tingut en compte. També és el fruit de moltes iniciatives diocesanes que l’han precedit i que l’han inspirat. En aquest sentit, el Directori assenyala un camí de pastoral sacramental per a les nostres Esglésies, i és un signe d’esperança en una atenció pastoral més visiblement una i adaptada a les nostres comunitats” (pàg. 8).
- Per a contribuir a la millor aplicació de la resolució n. 73 –“la celebració de les exèquies en un clima d’acolliment fraterne i d’esperança cristiana–” s’ha editat en llengua catalana el *Ritual de les exèquies*, d’acord amb la primera edició típica llatina.
- I tenim les últimes edicions de llibres litúrgics com la *Consagració de verges*, i el que pròximament s’editarà *Ritual dels exorcismes* i l’edició de la Introducció i les memòries de l’edició 3ª del *Missal romà*.

CAPÍTOL III “La sol·licitud pels més pobres i marginats”

- La redacció i difusió molt àmplia del document dels Bisbes per a la Quaresma de 1997 *El dejuni que Déu vol*

(publicat a la col·lecció “Documents del Magisteri”, n. 31 de l’editorial Claret), desenvolupa les resolucions nn. 76 i 77.

- Especialment en els anys de preparació del Jubileu i com a signe comú del Concili, s’ha continuat potenciant la dedicació a la rehabilitació dels drogaddictes per part del *Centre català de Solidaritat*, que és la institució comuna de l’Episcopat català i de les Càritas diocesanes dels Bisbats de Catalunya. (r. n. 96)
- Els *Secretariats Diocesans de Pastoral Penitenciària* han potenciat la seva dedicació pastoral en ordre al desenvolupament de la resolució n. 112 que insta a ser veu col·lectiva i a intensificar la seva acció al servei de les persones empresonades i dels que viuen privats de llibertat. Ja hi ha un treball coordinat en aquest àmbit.
- La prioritat per a l’ajut als qui pateixen injustícia i pobresa, especialment la dedicació als *immigrants*, ha estat i és una prioritat de les Càritas diocesanes de Catalunya i dels grups de Càritas parroquials i arxiprestals (r. 76 i 118).
- Així mateix la coordinació de les Càritas diocesanes de tot Catalunya, en cooperació amb Càritas espanyola, han anat responent de forma conjunta als desafiaments que les noves pobreses reclamen, han continuat aportant el seu servei d’assistència i de proclamació de l’Evangeli de la caritat, i ajudant a tots els catòlics i a la societat en general a fer-se especialment sensibles a la solidaritat amb els damnificats per les tragèdies i pobreses, per la guerra i altres catàstrofes. I mostrant una caritat

continuada amb els grups més empròbitats de la nostra mateixa societat catalana (Cf. Res. 76-77).

CAPÍTOL IV “La comunió eclesial i la coordinació interdiocesana”

- *la Visita Pastoral* (tal com demanava la res. n. 124), ja és moment fort i dinamitzador de la comunió i de la missió de l’Església local.
- els dos directoris, el *Directori de la Parròquia* (r. n. 128) i el *Directori de l’arxiprestat*. Defiïnen i orienten per al nostre temps la missió de les aproximadament 2100 parròquies i els 132 arxiprestats de les deu diòcesis que tenen la seva seu a Catalunya.
- A partir d’un projecte de *Directori de pastoral del turisme* (r. n. 146), els bisbes han donat orientacions en cadascuna de les diòcesis per a aquest àmbit de la pastoral.
- S’ha revisat l’organigrama i la nomenclatura de *les vicaries i de les delegacions i serveis diocesans*, la seva funció i coordinació (r. n.132).
- En ordre a aconseguir una *comunió interdiocesana* i una acció pastoral més coordinada entre les Esglésies que tenen la seva seu a Catalunya, els bisbes de la CET han presentat a la Santa Seu un *projecte d’Estatuts de la Regió Eclesiàstica Tarraconense* (r. n. 142) que només espera que la Conferència Episcopal Espanyola rebi l’aprovació de la Santa Seu a la reforma dels seus Estatuts perquè donin cabuda a les regions.
- S’ha treballat en la *revisió dels estatuts dels secretariats i comissions interdiocesanes*, segons el que de-

manava la resolució n. 143, per tal de donar-los nou impuls i vigor.

- El mes de gener de 1999 van ser inaugurats *els locals dels serveis centrals de la Conferència Episcopal Tarraconense* (r. n. 143), al carrer dels Àngels 18, de Barcelona i que estan oberts a tots els serveis interdiocesans i als Bisbats de Catalunya.
- I l'any 2001 es va posar en marxa la *pàgina web de la Conferència: www.tarraconense.org* que volem anar millorant pròximament.

El tema central del nostre Concili ha estat com anunciar Crist a aquells que el desconeixen. Una pregunta que ens ha dut a projectar el nostre futur pastoral amb exigència i amb creativitat, apostòlicament, com si veiéssim l'Invisible (Cf. J. Loew).

Fer acció de gràcies per la celebració del Concili ha de ser una nova ocasió per a discernir allò que l'Esperit ens demana ara. Tenim la confiança que, deu anys després, més enllà dels encerts individuals o col·lectius, l'Esperit Sant continua empenyent l'Església que peregrina per les nostres terres perquè sigui un signe transparent de la força de l'*Evangelí*.

Sabem que el servei d'anunciar l'*Evangelí* en l'hora present és ardu, però alhora suggestiu, i que aquesta empresa depèn tota de Déu i alhora tota dels homes i dones que configurem el Poble de Déu, dels bisbes, dels preveres i diaques, dels consagrats, però també, i molt especialment, dels laics i laiques que són frontera visible entre l'Església i el món.

No podem ni volem caure en diagnòstics apocalíptics, segons els quals l'*Evangelí* és incompatible amb el món actual, però tampoc no volem sucumbir a visions autocomplaents i triomfalistes, sinó que desitgem, senzillament, fer un discerniment dels signes dels temps per tal de veure quins entrellucs hi ha en l'hora present per anunciar explícitament el Crist, per presentar el tresor de la fe als homes i dones d'avui i, especialment, a les noves fornades de ciutadans que descobreixen ja massivament quina és l'entranya de l'*Evangelí* i la Bona Notícia que també ara Déu comunica a tota persona. A fi d'explorar aquesta encarnació, cal, evidentment, explorar les condicions per a una correcta recepció de la Paraula de Déu, atès que tan sols és possible l'encarnació real, si s'examina a fons la terra on es planta la llavor i si som capaços de veure quines condicions té perquè en ella fecundi la llavor de la Paraula, arrel i creixi amb força.

És evident que hi ha opacitats en aquesta recepció, resistències que fan difícil aquest anunci. En ocasions, s'interposa una gruixuda muralla de prejudicis i tòpics entre l'*Evangelí* que es comunica i el receptor, de tal manera que sembla no haver-hi la més mínima predisposició a obrir-se espiritualment a la Paraula i a deixar-se omplir per ella. L'apropiació de la Paraula no sempre reïx perquè el receptor no entreveu la seva bellesa, la seva bondat, el seu sentit. Hi ha noves possibilitats, *esclerxes*, com diu F. Torralba, per on és possible establir ponts amb la societat del present i amb la cultura, per on és possible enllaçar

amb les inquietuds fonamentals de l'home i la dona d'avui, amb sentiments molt pregons i desigs molt arrellats en el seu cor. Entre el fatalisme eclesial i el cofoïsme autocomplaent, tractem d'anunciar el Crist refiats del treball que ha indicat sàviament el Concili Provincial. En el Concili hi ha orientacions i pautes que, desenvolupades, poden fer més efectiu i transparent l'anunci del Crist en les nostres terres, però això dependrà del grau de responsabilitat i de compromís de totes les esferes implicades.

Els bisbes de Catalunya en el document de 2004 *Al servei de l'anunci de la fe* afirmàvem: “La novetat de l’Evangeli de Jesucrist troba resistències i oportunitats en cada moment de la història. El nostre temps no és, en aquest sentit, gaire diferent. Certament, hem de mirar la fe del nostre poble amb realisme, però des de la confiança en l’acció de Déu”.

Tots avui fem una gran acció de gràcies a Déu pels fruits del Concili i renovem la nostra fe en la seva amorosa Providència. Recordem també amb molt d'afecte els qui ens han precedit i que ja són a la casa del Pare: *l'Arquebisbe Ramon Torrella, el Cardenal Narcís Jubany i els bisbes Ramon Masnou i Antoni Deig*, així com els altres que ja han passat a la plenitud de l'amor en Déu. Ells segur que intercedeixen ara per tots nosaltres i les nostres Esglésies diocesanes que van servir amb tant d'amor.

Els Bisbes comptem amb tots els preveres i diaques, necessitem l'ajut inestimable de tants i tants consagrats i consagrades, i sobretot valorem i necessitem de l'empenta de tants laics i laiques que són llevat enmig del món. Gràcies per tot el vostre treball pastoral. Gràcies pels dies de comunió eclesial del Concili i per aquestes jornades de celebració. I gràcies per la vostra atenció!

Mons. JAUME PUJOL,
*Arquebisbe metropolità de Tarragona i president de la
Conferència Episcopal Tarraconense*

«Cal fer una valoració molt positiva d'aquests deu anys del Concili Provincial Tarraconense perquè ens han ajudat a treballar en conjunt tots els bisbes de Catalunya. És una actualització i concreció del Concili Vaticà II ala nostra terra, una priorització també de necessitats, i això ens dóna sempre un marc de funcionament en el nostre treball pastoral. Tenim 170 resolucions que ens marquen un camí molt precís per poder avançar en aquest treball pastoral conjunt. Aquesta trobada commemorativa ha estat un moment de comunió molt gran, i la comunió sempre dóna força, especialment quan et sents recolzat pels altres. Som la gent que ens ha tocat treballar al capdavant de l'Església de Catalunya i això donarà molta il·lusió i molta esperança en el sentit que s'ha fet molt i que es pot fer més.

La gent espera dels bisbes que els servim, que els escoltem, que els acollim, que els estimem i que transparentem el missatge de Jesucrist. També ens demanen que siguem sants, però això és molt difícil, perquè suposa un sacrifici personal. Demano al Senyor i a l'Esperit Sant que ens ajudi a ser-ho»

Homilia en la Missa Conventual en la commemoració del 10è aniversari

MONS. JAUME PUJOL, Arquebisbe de Tarragona Primat

1. «Jesús, tot passant, veié un home, que es deia Mateu, assegut al lloc on recapten impostos, i li digué: “Vine amb mi.” Ell s’aixecà i se n’anà amb Jesús» (Mt 9,9).

Estimat Arquebisbe metropolità de Barcelona. Estimats germans en l’episcopat. Molt estimat Pare Abat, comunitat benedictina i escolania de Montserrat, que heu ofert aquesta casa de la Mare de Déu per acollir la commemoració del 10è aniversari del concili provincial Tarraconense. Preveres, diaques, religiosos i religioses. Estimats germans i germanes. També un record particular per als ancians, els malalts i tots els qui us uniu a aquesta celebració gràcies als serveis de televisió i de ràdio.

Com a Mateu, també a nosaltres ha estat Jesús qui ens ha cridat. Si ara som aquí –amb la joia de commemorar el desè aniversari del concili provincial Tarraconense– ha estat per iniciativa seva, una iniciativa que s’ha manifestat en la vida de cadascun de nosaltres i també en el conjunt de les nostres Esglésies. Nosaltres seguim Jesús, som el seus deixebles, som, d’una manera especial per la representació dels seus pastors aquí presents, l’Església que peregrina a Catalunya, Andorra i terres de Castelló.

2. No us sembla que en aquesta bella

cerimònia que estem vivint avui es reproduceix l’escenari que ens descriu l’evangeli?: «Després,» diu, «a casa seva» –és a dir, a la casa de Mateu– «es posaren a taula amb Jesús i els seus deixebles» (Mt 9,10-11).

Hem pujat, seguint les petjades de tota la nostra història, a Montserrat, a la casa de la Mare, perquè aquí ens sentim a casa nostra. Com agraïm a l’estimada comunitat benedictina de Montserrat que la custodiï per tots nosaltres! Venim a casa per tal de seure a taula amb Jesús, a celebrar l’Eucaristia. Ell es farà realment present damunt aquest altar d’aquí a uns instants, i tots els qui som aquí, els qui us hi uniu gràcies als serveis de televisió i de ràdio i també tots els fidels de totes les Esglésies locals aquí representades, seurem veritablement a taula amb Jesús, com deixebles seus. D’una manera especial hi haurà la gent gran i els malalts, que, amb els pobres i tots els qui pateixen, són el tresor de la nostra Església. Sí, tots sou i són avui a casa a Montserrat, amb el Mestre, asseguts a taula, una taula a la qual Jesús ha convidat –com hem sentit– «altres cobradors d’impostos i pecadors» (Mt 9,10); és a dir, una taula a la qual finalment estan cridades totes les persones que viuen o passen per casa nostra. «No he vingut a cridar els justos, sinó els pecadors» (Mt 9,13), ha dit Jesús.

3. Germans, es compleixen deu anys del concili provincial Tarraconense, i, com fan les famílies, aquesta de l'Església que peregrina per les nostres terres –que és una família oberta a tothom– avui es reuneix per donar gràcies a Déu per aquell gran fet eclesial i per l'extraordinària feina que s'ha fet en aquests darrers anys en aplicació de les seves 170 resolucions, i per celebrar-ho amb alegria.

La nostra cultura té una percepció molt particular del temps que passa. Pertanyem a una tradició mil·lenària que, generació rere generació, ens ha transmès la fe que tenim, una fe que ve d'Abraham i de la qual ens ha parlat la segona lectura. «Abraham» –hem llegit–, «contra tota esperança, esperà i cregué tan fermament que Déu el convertí en “pare d'una multitud de pobles”» (Rm 4,18), també del nostre. Una fe que hem rebut dels nostres avantpassats i que pertany –amb tots els seus sants, els seus màrtirs, els seus escrits, les seves tradicions, les seves manifestacions culturals i artístiques, les seves audàcies missioneres...– a la riquesa de la gran tradició de tota l'Església.

Dins aquesta tradició de la nostra Església celebrem, doncs, el recent concili provincial Tarraconense, que va ser un moment fort de comunió i vitalitat a casa nostra. Malgrat totes les mancances que es vulguin –en tots els temps n'hi ha hagut, no ens fem il·lusions–, s'ha treballat molt i molt bé durant aquests deu anys, i n'hem de donar gràcies a Déu. Per això som aquí. El concili Tarraconense ha estat una recepció, en l'àmbit de les nostres Esglésies locals, del missatge del con-

cili Vaticà II, la potencialitat del qual ens acaba de deixar en herència el gran pontífex Joan Pau II, i constitueix el repte de qui ara ens presideix en la caritat, el sant pare Benet XVI.

«Ofereix a Déu accions de gràcies» (Sl 49,14), hem cantat al salm. Sí, germans, ho hem de fer. També ara perquè, en aquest moment concret de la història, som aquí amb la torxa de totes les generacions a les nostres mans i ens disposem a dur-la endavant, amb l'ajut inestimable de les resolucions del Concili provincial.

4. Com durem a terme el panorama que ens presenta el Concili, continuant el que s'ha fet? Recordem els quatre grans capítols que va assenyalar el Concili: anunciar l'evangeli a la nostra societat; la paraula de Déu i els sagraments en les nostres Esglésies; la sol·licitud pels més pobres i marginals; la comunió eclesial i la coordinació interdiocesana. Com ho farem, tot això?

Ja ho hem començat a fer venint aquí a Montserrat, a demanar-ho a la nostra Mare, la Moreneta, i oferint per aquesta intenció el sant sacrifici de valor infinit, l'Eucaristia.

Ho podrem dur a terme, en aquest temps nostre –que estimem–, si mirem Jesús, el qual, assegut a la nostra taula, ens diu: «Aneu a aprendre què volen dir aquelles paraules: “El que jo vull és amor, i no ofrena de víctimes”» (Mt 9,13). Ho acabem de sentir; són paraules que sempre ens sorprenen i que pertanyen al profeta Osees, com hem llegit a la primera lectura, que diu: «El que jo vull és amor, i no ofrena de víc-

times, coneixement del Senyor, i no holocaustos» (Os 6,6).

5. Que, als peus de la Mare de Déu de Montserrat, renovem la nostra fe i el nostre amor. Penseu el que hem llegit d'Abraham: «Ni que tingués vora cent anys, i veiés que el seu cos, per poder tenir descendència, ja era com mort, i ho era també el de Sara, la seva fe no s'afeblí. Tractant-se de la promesa de Déu, no dubtà ni es mostrà gens in-crèdul, sinó que la seva fe es féu encara més forta, i donà glòria a Déu, convençut que és prou poderós per complir allò que ha promès» (Rm 4,19-21). A vegades podem pensar que ja som grans, o que el nostre missatge és massa antic... Abraham tenia vora cent anys, i encara va ser pare de molts pobles perquè va creure! Tinguem fe!

Penseu també quines persones eren a taula a casa de Mateu: eren només un petit grupat d'homes, i van ser el fonament de l'Església universal i mil·lenària.

Demanem a la Mare de Déu de Montserrat, «mística font» –com diu el *Vírolai*–, que ens doni a cadascun de nosaltres aquesta «aigua viva», aquesta fe renovada, i amb ella una nova vitalitat personal i col·lectiva.

6. Acompanyat pels meus germans en l'episcopat, voldria avui donar, a tota l'Església que peregrina a Catalunya, un encès missatge d'esperança: No estem sols! Tinguem fe! L'Església està viva! Crist ressuscitat ens acompanya i ens omple de força amb els sacraments perquè sapiguem donar un testimoni alegre i decidit a una societat assedegada de Déu, perquè sa-

piguem fer costat als més pobres i marginats i perquè ens estimem els uns els altres amb obres i de veritat, cada dia més. L'amor a Déu té un paper en la societat actual, com ens ho recordava Benet XVI en la missa d'inici del seu ministeri: és per l'amistat amb Crist, que «s'obren les portes de la vida», que «s'obren les grans potencialitats de la condició humana», que «experimentem el que és bell i el que ens allibera».

Augmentem la nostra fe amb l'oració i amb els sacraments. Aquest és l'inici del programa; per aquí hem de començar, si volem arribar tan lluny com ens proposem. Ens ho ensenya Abraham amb la seva fe; per això va ser pare de molts pobles. La fe mena a l'amor, al coneixement del Senyor. La fe és, com ens va dir Joan Pau II en comunicar-nos el gran programa pastoral per al tercer mil·lenni, la primacia de la contemplació, la primacia de la gràcia, la primacia de la pregària i de l'oració per damunt de l'acció. Permeteu-me, en aquest moment, agrair d'una manera especial la dedicació a la pregària de totes les nostres comunitats contemplatives. Preguem Déu que les faci créixer!

Però això pertoca a tothom. Serà ell, Jesús, qui, a través de la pregària personal i la contemplació, dins els nostres cors, ho faci tot. L'Església –no ho oblidem– viu dins els homes, mitjançant la gràcia. Al capdavant, això és l'essencial: el naixement i creixement dins el cor de cadascú de la gràcia divina i de l'amor a Jesús, que ens fa deixebles seus i, per tant, servidors de tots els altres, solidaris en totes les seves necessitats.

7. Són més actuals que mai les resolucions del nostre concili Tarraconense. Amb la força d'una nova fe, voldria encoratjar tots els qui treballem per evangelitzar en la nostra societat d'avui: religioses i religiosos, catequistes, educadores i educadors, els qui us trobeu especialment implicats en el diàleg intercultural i interreligiós, en els mitjans de comunicació o en els àmbits de la salut i del treball. Totes les persones que formem part de la nostra Església, sigui quina sigui la feina i el camp d'actuació, sentim la crida a evangelitzar que ens fa Crist, quan el rebem en l'Eucaristia o quan preguem en el fons del nostre cor. Sí, germanes i germans, calen totes les forces disponibles per a les tasques d'evangelització, especialment del jovent i de la família. Mares i pares de família, exerciu amb optimisme i responsabilitat, confiant en l'ajuda de Déu, el joiós dret –que és també deure– d'educar els vostres fills. Sou, en aquesta comesa, insubstituïbles. Germanes i germans, la família és un bé humà bàsic per a tota persona: pertany a tots el deure de sostenir-la.

8. Hem de donar el nostre agraïment molt especialment als qui, en comunió amb l'Església, us esmerceu en la proclamació de la Paraula, la catequesi i la dignitat del culte; en la formació i l'acompanyament; i perquè arribin a tothom els sagraments del Crist. Preguem, germans, molt especialment per tots els qui, sovint amb greus mancances, treballem per posar a disposició dels fidels tots i cadascun dels sagraments, perquè tots són necessaris. Que Déu enviï entre la gent jove moltes vocacions per tal

que s'estengui aquesta tasca tan valuosa.

9. Animo tots els qui treballem pels més pobres i marginats, sovint sense mitjans. Amb el vostre servei sou especialment Jesús enmig dels homes. Manifesteu, a més, la solidaritat de l'Església amb la solució de les necessitats materials de la nostra societat, a la qual, generosament i sense distincions de raça ni de creença, procureu servir. Sou un referent imprescindible per tal que finalment triomfi la dependència mútua volguda per Déu entre els homes i no avanci més la forta temptació vers l'individualisme que sent la nostra cultura, que arriba fins i tot a amenaçar de diverses maneres el teixit públic que protegia fins ara els més desvalguts, com són els infants o els moribunds.

En aquest terreny vull recordar el que van assenyalar els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense en el document *Arrels cristianes de Catalunya*: que «Catalunya compta amb una llarga i fecunda tradició integradora». Per la fe que l'ha amarat, ha estat sempre un país d'acollida. Estimem molt aquest tresor.

10. I finalment, per damunt de les aplicacions administratives definitives que han d'arribar, el Concili provincial ha estat una forta experiència de comunió intraeclesial que perdura. Tots tenim ben present que aquesta és una prioritat important, com van assenyalar els bisbes de Catalunya l'Advent de 2002. Germans, des del ministeri, carisma o vocació de cadascú treballem tots amb el convenciment que comptem amb tot l'afecte i la comprensió

dels altres germans. I, si cal corregir, fem-ho com ens ho va ensenyar Jesús: amb afecte i moguts per l'afecte. Si aprofundim en la comunió, estimarem encara més el pluralisme legítim dins l'Església.

Deixeu que us demani una comprensió especial per la tasca dels pastors quan han de manifestar públicament el que en consciència creuen que han d'ensenyar. Exercir aquest dret és, a més, un deure, perquè per això han estat posats com a pastors. No fer-ho seria traïr l'evangeli que s'han compromès a conservar i transmetre, malgrat que ells també són ovelles i sem-

pre han d'exercir el seu ministeri en el nom del Bon Pastor, que és Jesucrist, dins cada Església local i amb totes les Esglésies, en la tradició i comunió de Jesús, que presideix a la terra el successor de Pere.

11. Mare, «amb vostre nom comença nostra història», cantem al *Virolai*, perquè «el fruit sagrat que vostre amor ens dóna és Jesucrist, el Redemptor del món». En infantar Jesús ets la «Mare de l'Església». Tu que ets sempre vora nostre a la santa muntanya, sigues un altre cop, en aquest moment de la nostra història, la Mare de l'Església de casa nostra.

Montserrat
5 de Juny de 2005

Missatge del Sant Pare el Papa Benet XVI

Sa Santedat Benet XVI

Saluda cordialment els seus germans bisbes de les províncies eclesiàstiques de Tarragona i Barcelona, els preveres, les religioses i els laics reunits al santuari de la Mare de Déu de Montserrat, així com la comunitat de monjos benedictins d'aquest monestir, per commemorar el X Aniversari del concili provincial Tarraconense, tot donant gràcies a Déu pels fruits assolits després d'aquella assemblea eclesial.

En aquesta avinentesa, el Sant Pare els anima a continuar posant en pràctica les conclusions del Concili esmentat, per tal d'afavorir un arrelament més intens de l'esperit i de les directrius del concili Vaticà II. Al mateix temps, els exhorta a prendre consciència de la necessitat urgent de la nova evangelització de la societat actual enfront d'una indiferència religiosa creixent i de la pèrdua de valors morals.

El Sant Pare invoca l'Esperit Sant i li demana que, per la intercessió maternal de la Moreneta, concedeixi gràcies abundoses a cada una de les Esglésies particulars d'aquesta regió, per tal que es renovin constantment i siguin ferment de veritable vida cristiana en el món d'avui, mentre els imparteix amb afecte la implorada benedicció apostòlica.

Cardenal Angelo Sodano
Secretari d'Estat

Mons. JOAN CARRERA,
bisbe auxiliar de Barcelona

«En aquests deu anys ha canviat molt la situació i el món s'ha posat més difícil en molts aspectes. Ara hem de tenir una mirada selectiva del que es va dir, perquè la veritat és que aplicar totes les resolucions del Concili no és possible. És un pa que avui dia no és comestible. Cal, per tant, establir una línia d'emergència dels temes imprescindibles, sobretot aprofundint en l'estat de missió. Quan parlem de missió només pensem en la part positiva, però cal parlar-ne també en negatiu; és a dir, si volem estar en estat de missió hem de deixar moltes coses. No podem aspirar, per exemple, que la legislació estigui d'acord amb l'Església. Els apòstols no es van preocupar de les lleis de Roma i de Grècia, sinó que van fer cristians. Així, doncs; hem de deixar les tasques secundàries i centrar-nos en les principals. En aquest sentit, hem d' escoltar la gent que té moltes dificultats per assolir els continguts de la vida cristiana avui, i sobre els aspectes morals hem de dialogar molt més.»

Mons. JAUME TRASERRA,
bisbe de Solsona

«Ara que hi ha hagut un canvi molt important en la jerarquia de l'Església a Catalunya, és urgent i molt positiu que ens trobem de nou per tal de sentir aquell propòsit i aquell desig d'una pastoral conjunta. En aquest sentit, tinc ganes que d'aquí surti el propòsit mutu de tornar a fortificar aquesta acció conjunta i pastoral de tots els bisbats. El bisbat de Solsona sempre ha estat molt atent al que va dir el Concili Provincial Tarraconense, no n'ha perdut ni el record ni els fruits. Va haverthi una participació molt important de la diòcesi al Concili i el bisbe Antoni Deig, tan bon punt va. tomar a Solsona, va fer una assemblea diocesana per aplicar-ne les resolucions.»

Mons. JAUME CAMPRODON,

bisbe emèrit de Girona

«Del Concili Provincial Tarraconense destacaria la cordialitat, la bona convivència entre tots, la llibertat amb què es parlava a l'aula conciliar i, per damunt de tot, l'amor a l'Església que es vivia de manera palpable. Es podia ser més o menys contestatari però sempre es respirava aquell amor a l'Església. Trobar-nos una colla de persones amb un mateix objectiu va. ser molt engrescador, però molt difícil de transmetre avui dia, sobretot pels canvis profunds que hi ha hagut a la nostra societat.»

P. JOSEP M. SOLER,
abat de Montserrat

«M'agradaria que els fruits d'aquesta trobada signifiquessin un relançament del Concili Provincial Tarraconense adaptat a deu anys després perquè la situació problemàtica en alguns aspectes és nova. Però sobretot que contribuís a dinamitzar la vida de les nostres Esglésies locals i comunitats parroquials.»

Mons. JOSEP M. GUIX,

bisbe emèrit de Vic

«El Concili Provincial Tarraconense va ser una experiència inèdita que va tenir tot l'encís de les novetats. La preparació va ser llarga i va comptar amb una gran participació. Va ser un període molt gratificant i, tot i que hi va haver moments difícils i de tensió, mirat globalment va ser molt enriquidor.»

Mons. XAVIER SALINAS,
bisbe de Tortosa

«El Concili Provincial Tarraconense és signe d'un esforç comú per donar resposta a uns problemes que tots estem descobrint. És la manera d'enfortir més i més l'experiència que ja hi ha entre nosaltres d'una coordinació interdiocesana i d'uns problemes en que tots coincidim. D'altra banda, en la reflexió pastoral del bisbat de Tortosa sempre hem estat atents al que deia el Concilio Parlat del camp de la catequesi, tasca que jo tinc encomanada al si de la Conferència Episcopal Tarraconense, hi ha una gran aplicació en el tema i la reflexió de la iniciació cristiana, de manera que hem estat capdavanters a l'Estat espanyol.»

Mon. JOSEP ÀNGEL SAIZ,
bisbe de Terrassa

«L'eix transversal de tota l'acció de la nostra nova diòcesi és també l'eix del Concili, que és la nova evangelització. Fa dècades potser no era tan urgent, però ara tots els nostres plantejaments i tota la nostra activitat han de tenir aquesta dimensió evangelitzadora. També cal destacar el tema de la pobresa, de la marginació i l'atenció als més necessitats, que és un tema d'actualitat perenne. L'allau immigratòria dels darrers anys ha canviat la fesomia de l'atenció als més necessitats en el sentit que ja no es tracta només de l'atenció al pobre sinó que també hi ha un component molt important d'integració material, però també cultural i religiosa. Un altre repte per a la nostra diòcesi és el tema de la Paraula i de la centralitat de l'Eucaristia en la vida diocesana: que la paraula de Déu sigui la que nodreix els nostres criteris i pautes d'actuació enfront del consumisme de la nostra societat. D'altra banda, la coordinació interdiocesana i la comunió eclesial és fonamental per a nosaltres que naixem com a diòcesi, ja que tots junts anem creixent i hem d'aprendre de les diòcesis germanes, com jo he d'aprendre dels bisbes germans. Cal tenir iniciativa i creativitat però a la vegada hem de viure aquesta comunió eclesial i unitat profunda en l'àmbit diocesà i en l'àmbit de totes les diòcesis amb seu a Catalunya. Aquí rau la nostra força i la nostra credibilitat.»

Testimonis del Déu vivent en la nostra societat

MIQUEL BARBARÀ ANGLÈS, prevere.

0. Introducció

En primer lloc he de manifestar, d'una banda, el meu agraïment per la confiança per haver-me encomanat aquesta ponència, però, de l'altra, la meva sensació de petitesa per un tema tan complex, de tanta envergadura i de tanta responsabilitat pel que pot suposar de present i de futur de les nostres Esglésies. Agraïxo la col·laboració de l'equip de ponència, el Dr. Francesc Torralba, la Sra. Teresa Gené i la Gna. Montserrat Viñas, i les aportacions d'altres col·laboradors. Accepteu amb benvolença la meua reflexió com una reflexió fraternal, feta en veu alta, i esmeneu, esborreu o completeu tot el que cregueu convenient. Feu-ne, si us plau, una crítica positiva, constructiva. Us ho agraeixo ja des d'ara. Amb aquestes precisions, iniciem tots la nostra reflexió centrada en el fet de ser *testimonis del Déu vivent en la nostra societat*.

Aquesta reflexió la fem el mateix dia que fa 10 anys que vam celebrar la festa de clausura del nostre Concili a la Catedral Metropolitana i Primada de Tarragona, encara que el decret de clausura el va signar l'arquebisbe metropolità, Mons. Ramon Torrella, el dia 23 de juny, solemnitat del Sagrat Cor de Jesús. La fem al cap de 40 anys del

concili ecumènic Vaticà II i al cap de 20 anys de l'important document dels nostres bisbes *Arrels cristianes de Catalunya*, i la fem des de Montserrat, el nostre casal i el nostre Sinaí, que invita a mirar el conjunt dels nostres, llavors vuit, avui deu bisbats, sota la mirada de la nostra Mare i patrona, la Mare de Déu de Montserrat. Amb vostre nom «comença nostra història», com cantem al *Virolai*, i demanem que ens ajudi en el nostre camí vers l'horitzó transcendent i eternal.

1. La pregunta, els objectius, l'eix vertebrador i les resolucions del concili provincial Tarraconense són un mitjà vàlid

Acabem d'escoltar i de reviuere el que va ser el missatge del concili provincial Tarraconense i el que s'ha fet per portar-lo a la pràctica, que vol dir també el que queda per fer. Estic convençut que és molt més del que sembla i molt més del que s'ha anat dient i divulgant. A més, cada bisbat ha de completar aquesta visió de conjunt del que s'ha fet per a l'aplicació del Concili amb el que específicament ha fet cada diòcesi. En això ens hem de respectar molt els bisbats i no jutjar el que han fet els altres des del prisma del que

ha fet un. Una de les experiències que vam viure durant el Concili és que els nostres bisbats tenen moltes coses en comú i que tenim el compromís de treballar per la unitat pastoral que formem, però també és veritat que som bastant diferents i que cada un té la seva història, la seva personalitat i el seu tarannà, que cal comprendre, respectar i estimar. En aquest sentit crec que no hem de gastar temps, energies i dedicació en discussions estèrils sobre si un bisbat ha fet més o menys per aplicar el Concili. Som on som i treballem amb coratge esguardant el futur. Qui s'ha compromès en l'aplicació que miri si pot fet més; qui hagi fet poc, que intensifiqui el compromís, i si algú pensa que no ha fet res, que se senti invitat a fer pinya en el treball conjunt, sumant i sense restar. Les 170 resolucions conciliars són un mitjà valuós al servei de la unitat pastoral que formen els nostres bisbats amb seu a Catalunya i al servei del treball pastoral de cada un d'ells; són un marc i un punt de referència que ens ajuden a visibilitzar la comunió eclesial que han de viure les nostres diòcesis. Les resolucions i tot el que comporten són fruit del treball il·lusionat de molts milers de persones a les quals no podem decebre si no volem comprometre seriosament la participació en activitats com aquestes per a futures ocasions. Quantes institucions civils voldrien poder tenir la participació de 60 mil persones a l'hora de consultar sobre possibles temes, i de més de 30 mil que van dedicar temps i diferents reunions d'estudi i de propostes sobre els temes escollits a l'etapa diocesana de reflexió. Quants conjunts de bisbats voldrien tenir un marc pastoral

com aquest. Quin altre conjunt de diòcesis ha fet una recepció del concili ecumènic Vaticà II amb un concili provincial, reprenent la llarga tradició de concilis provincials que ha convocat la Tarraconense, com ho va fer amb el concili de Trento? No malbaratem recursos. No matem les esperances de tantes persones. No necessitem profetes de desventures, com els que va estigmatitzar el beat Joan XXIII en la inauguració del Vaticà II. Necessitem profetes que encoratgin, que orientin i que estimulin els nostres compromisos al servei del Déu vivent i veritable en la nostra societat catalana i en tot l'àmbit de les nostres deu diòcesis, que ens l'estimem perquè és la nostra societat, com ens diu el Concili mateix a la resolució primera (col·loquialment «el davantal»). Aquesta resolució ja val tot un concili. Ens diu també que «l'Església no ha de condemnar el món que el Fill de Déu ha vingut a salvar» i que hem d'assumir «el context social en què es mou la fe cristiana». La nostra mirada ha de ser una mirada d'amor i de misericòrdia, recerçant novament la resposta a la pregunta que va donar sentit al nostre Concili: *Esperit, què dius a les Esglésies de la Tarraconense?*, manllevant i ampliant el tema d'una conferència del P. Miquel Estradé (a.c.s.), monjo de Montserrat, feta l'any 1992, en el centenari de la restauració de la seu metropolitana i primada de Tarragona, en què va reflexionar sobre el missatge a les Esglésies del llibre de l'Apocalipsi (2-3).

La resposta a l'Esperit ha de continuar donant sentit a la recerca dels objectius del Concili, com van afirmar

els nostres bisbes a la carta pastoral de l'Epifania de 1994, en la qual van dir: «Amb els objectius d'aquest Concili provincial volem tractar el més decisiu de la missió de la nostra Església en el món, que té com a eix vertebrador *Com evangelitzar, avui, la nostra societat*.

Aquella pregunta, aquells objectius i aquell eix vertebrador continuen essent vàlids avui. Més encara, continuen essent necessaris al servei de la unitat pastoral i de cada un dels deu bisbats per a l'evangelització de la nostra societat, i ens poden ajudar en aquesta cosa tan senzilla: *fer ben fet el que hem de fer cada dia*.

2. Una mirada eclesial des de la nostra societat

2.1. Alguns fets de la història que ens han marcat

Si fem una mirada realista i serena, amb ulls d'amor i de misericòrdia, sobre la nostra societat, tenint en compte el que afecta més directament la nostra Església, hem d'afirmar que aquesta societat ha viscut fets positius, sens dubte, però també fets molt traumàtics. El segle xx ha estat un segle de grans trasbalsos. Veníem d'un segle xix molt mogut i commogut per grans lluites. Podem imaginar ara el que va suposar la desamortització i la desfeta de tants convents? Al segle xx es van viure grans lluites socials, polítiques, econòmiques i de tot ordre. La nostra Església va sofrir una terrible guerra entre germans amb una persecució religiosa sagnant, en la qual van

morir martiritzats gran nombre de persones, entre bisbes, preveres, religiosos i laics. Va ser perseguida per ser Església, però també va ser perseguida per ser catalana, amb dificultats, tergiversacions, odis i incomprendiments. Els anys 60 va viure amb il·lusió el concili ecumènic Vaticà II, i després el nostre Concili. Aquesta llista l'hauríem d'allargar i enriquir, però també hem de fer esment que la nostra societat, lloc de marca, de pas, sempre ha estat molt pendent del que s'esdevé a nivell europeu i a nivell mundial. Al segle xx hem viscut l'estalinisme, els gulags comunistes, el nazisme, el feixisme, a casa nostra el nacionalcatolicisme, els exterminis massius, com la shoah jueva, dues guerres mundials amb molts milions de morts i la bomba atòmica, i moltes guerres més, com la de Rwanda, que l'hem sentit molt a prop, la de l'Afganistan i la de l'Iraq, els terribles atacs terroristes, com el dels Estats Units i el de Madrid, i els grans estralls de la fam i de la misèria, de la sida i de la drogoaddicció, sense oblidar també els desastres naturals, que en un temps de globalització afecten molt de prop les nostres vides. La globalització l'estem vivint i patint amb els seus avantatges i inconvenients com quelcom que ja forma part de la quotidianitat. La nostra societat està plena de llums i d'ombres. Totes les èpoques ho han estat. Jesús també va fer l'experiència d'una generació dolenta (Lc 11,29). Nosaltres fem l'experiència de la nostra època i de la nostra societat. I és ara i aquí que hem de viure com a persones madures i com a seguidors de Jesucrist convençuts. Hem de ser realistes i esperançats

alhora.

2.2. *Mirada realista sobre la nostra societat secularitzada i pluralista*

La mirada d'amor i de misericòrdia del nostre Concili ens fa exclamar: «Sentim el goig d'anunciar l'evangeli del regne de Déu, i el vivim en la nostra societat concreta, marcada per la secularització i pel pluralisme» [R. 1 a)].

El Concili resumeix els trets de la nostra societat en la secularització i el pluralisme. Qui només conegui el text de les resolucions pot pensar que la mirada sobre la nostra societat és massa resumida, però cal tenir present que la mirada més exhaustiva es va fer en la consulta sobre possibles temes i en el treball de l'etapa diocesana de reflexió. En el moment de les resolucions aquest veure sobre la nostra societat ja estava fet.

S'havia reflexionat sobre l'allunyament entre moltes persones i l'Església; sobre la imatge de l'Església en la nostra societat; sobre els mitjans de comunicació i la seva influència; sobre la família, les famílies desestructurades, els matrimonis desfets, separats, divorciats i els fills d'aquestes famílies, i la manca d'educació religiosa de molts fills a la família i a l'escola; sobre la pobresa i la marginació, la drogoaddicció i la sida; sobre els immigrants, el racisme i la xenofòbia; sobre les bosses de pobresa, principalment a les grans ciutats; sobre la violació dels drets fonamentals de les persones i dels pobles; sobre el sentit de la transcendència i el testimoniatge del Déu vivent, i el fet dels no creients i de la descreença en la nostra societat catalana; sobre el progressiu impacte

de l'escalada del consum amb tot el que comporta d'egoisme i d'insolidaritat, context en el qual emergeixen els anomenats ídols característics de la nostra societat: el tenir, el poder i el plaer.

Això només per enumerar alguns dels principals temes que van ser reflexionats i proposats en la preparació del Concili i per il·lustrar l'afirmació que al llarg del camí sinodal que vam recórrer es va intentar fer un veure força realista de la nostra situació i vam tenir present la nostra societat segons la percepció que en vam tenir.

Centrant-nos en la breu afirmació que la nostra societat està «marcada per la secularització i el pluralisme», voldria fer algun breu comentari: El nostre Concili té unes consideracions molt importants sobre les conseqüències positives i negatives de la secularització i del pluralisme [R. 1 a)].

2.3. *Societat pluralista*

La nostra situació queda més indicada pel pluralisme que per la secularització. Estem en una societat plural, amb molt diferents donadors de significats en el camp cultural, filosòfic, polític i religiós. L'economia de mercat ha transcendit el camp estrictament econòmic i ha envaït molts altres camps de l'existència, entre els quals hi ha el món religiós. Avui, per a moltes persones, les diferents ofertes religioses es presenten com un supermercat en el qual remenen i trien i es queden amb el que hi ha autors que anomenen *la religió a la carta*, una

mena de plat únic amb ingredients molt diversos. El pluralisme pot tenir aspectes molt positius i l'hem de viure amb maduresa humana i cristiana.

2.4. Societat secularitzada

Sobre la secularització és prou coneguda la distinció entre el que es refereix a la relació entre les diferents institucions que conformen un sistema sociocultural i el sentit de la pròpia vida en el fons del cor de cada persona. Sobre la relació entre les institucions ningú no pot negar que ens trobem en una societat secularitzada. El Concili mateix diu que «l'Església no ha de dominar el món sinó que hi ha d'aportar les energies religioses de la fe, de l'esperança i de l'amor, cosa que significa, però, pèrdua d'influència social i de poder» [R. 1 a)]. Institucions com les socials, polítiques i econòmiques no volen estar dirigides i menys obligades per les institucions religioses. En el camp, però, del sentit de la pròpia vida, en el cor de cada persona, hi ha autors que es resisteixen a parlar de secularització, perquè en un moment o altre de la pròpia existència hi ha moltes persones que es fan les eternes preguntes sobre el sentit de la vida, entre les quals les més punyents són: La mort és un punt final? Hi ha un més enllà? Aquestes preguntes se les ha fet la persona humana des que sabem que és persona, i se les continua fent. I aquestes preguntes són les que estan en el fons de tot el fet religiós, i tot el fet religiós és una resposta a aquestes preguntes. Més ben dit: cada sistema religiós és una resposta més o menys diferent a aques-

tes preguntes. Les preguntes són les mateixes, però les respostes són diferents. Cal donar una resposta clara a aquestes preguntes des de la nostra Església de tal manera que si no la donem no fem religió o fem una altra cosa. Aquí ens juguem el testimoni clar i net de la transcendència i el testimoni del Déu vivent i veritable.

En aquesta nostra societat secularitzada i pluralista cal fixar-nos en alguns fets importants, encara que només sigui breument, amb el risc de no poder explicar prou les afirmacions, que espero que quedin clares. Esmen-tem-ne alguns.

2.5. Una societat laica o laïcista

Estem en una societat que molts entenen com a laica, i nosaltres com a Església hem deixat ben clar repetidament que aquesta és la situació que ens toca viure i que l'acceptem de cor, encara que, com diu el Concili a la resolució citada, experimentem «la dificultat d'especificar el rol públic de l'Església en les societats modernes». Però també n'hi ha que el contingut que donen a l'afirmació de societat laica és més aviat o del tot laïcista, que és molt diferent. En comptes del respecte, del diàleg i de la sana cooperació s'adopten actituds de bel·ligerància contra el fet religiós, sobretot contra l'Església catòlica, amb unes formes i maneres anticlericals, antieclesials o simplement atees militants que semblaven ja superades com a episodis de la història passada. Tot això ens fa sofrir i ho pateixen potser d'una manera més forta molts germans nostres, que són

més grans i que potser van quedar marcats per fets dolorosíssims esmenats que van haver de viure en la seva infantesa o en la seva joventut.

2.6. *La recerca d'una història objectiva i la recuperació de la memòria històrica*

Hem de fer esment d'algunes fets no per remoure irresponsablement fets del passat, sinó per la remoguda que se'n fa actualment. En aquest sentit hi ha un fort corrent, creixent en els últims anys, que vol capgirar el sentit que s'havia donat a gran part de la història recent o més llunyana. L'objectivitat no deu consistir en el fet que el que es va dir blanc ara sigui negre i el que es va dir negre ara es digui blanc. Uns i altres devem haver de reconèixer les tergiversacions i les mancances que s'hagin donat amb un intent de ser objectius i de conèixer amb més realisme els fets tal com van ser. És una objectivitat difícil d'aconseguir, però a la qual no podem renunciar, perquè correm el perill de caure en un subjectivisme tergiversador. En aquest sentit deu ser bo que es recuperi la memòria històrica, però sense esperit de venjança ni de rancúnia. Per als cristians no n'hi ha prou de parlar que no hi hagi venjança ni rancúnia; hem d'anar molt més lluny; hem de parlar positivament de reconciliació i de perdó. Hem perdonat ja a tothom. Estimem a tothom! No s'entén la divisió entre germans. És bo que cada col·lectiu recuperi la memòria dels qui l'han precedit, però també amb el compromís de no reproduir errors passats. Cada persona que ha mort

pels seus ideals mereix el respecte de tothom, però sense incitar a les causes que van portar a la mort, a l'assassinat, a la guerra i a la destrucció. Nosaltres —com el tenen altres col·lectius— tenim el dret i el deure de venerar els nostres màrtirs, però sempre amb actituds de reconciliació, de perdó, d'amor i de respecte pels altres. En aquest sentit no hem de tenir por de les aportacions d'historiadors seriosos que parlin de causes i línies de fons d'esdeveniments, conflictes socials i guerres molt complexos en els quals s'hi pot veure implicada, d'una manera o altra, la institució eclesial d'aquell moment, sense que això resti mèrit a aquella persona, bisbe, prevere, religiós o laic que va donar la seva vida en testimoniatge de la seva fe i va ser assassinada *in odium fidei*. El nostre Concili també va fer una petició de perdó per fets passats. Va dir: «Cal [...] un profund respecte envers tots aquells que no comparteixen les nostres conviccions. Aquí s'inscriu la petició de perdó pels fets que els cristians hem dut a terme quan ens hem mostrat incomprensius, intolerants, excloents o violents amb opcions diferents de les nostres» [R. 1 b)]. Si la implicació en les línies de fons —honradament, i no per demagògia— es demostra, no per això es deslegitima el lliurament personal. I al revés, el lliurament personal no comporta necessàriament la benedicció de tot el que s'hagi pogut actuar i implicar en el fons de les causes històriques d'uns esdeveniments que sempre són molt complexos i amb pluricausalitat, mentre no es demostrï el contrari. Una guerra fratricida com la que es va viure a casa nostra és sempre una desgrà-

cia. Mai més no s'ha de vessar sang de germans. Benvinguda memòria històrica si això ens porta a una purificació de la memòria, a una major pau i reconciliació i a no caure mai més en aquells paranys. Junt amb els màrtirs, com els bisbes Irurita, Huix i Borràs i tants preveres, religiosos i laics, hem de ser reconeixadors i comprensius –encara que a vegades costi ser-ho– amb tots els que van patir molt en la pròpia carn, en la seva vida, amb tots els que en consciència van creure que havien de servir l'Església d'una manera determinada, malgrat que fossin camins diferents. Curiosament els dos exponents d'actituds diferents dins l'Església a Espanya la van representar dos cardenals, tots dos fills de l'arquebisbat de Tarragona, el cardenal Gomà, primat d'Espanya, i el cardenal Vidal i Barraquer, primat de les Espanyes.

2.7. Sobre la petició de perdó

Això ens porta a una altra qüestió més àmplia i prou delicada. Amb motiu del jubileu de l'any 2000, i en altres ocasions, l'Església ha demanat perdó per fets passats esdevinguts al llarg de la història i s'han rehabilitat persones que havien estat censurades (cf. «Memòria i reconciliació: l'Església i les culpes del passat». Document de 29 de març de 2000, de la Comissió Teològica Internacional). Això ha tingut una funció positiva, ha alliberat d'un pes feixuc i ha ajudat a aquella purificació de la memòria col·lectiva. Però hem d'estar atents a una disfunció que ha calat en certs ambients i que ho viuen com una boira que plana sobre

qüestions de present. Es pot resumir en una pregunta molt senzilla: fem actuacions en el present de les quals un altre dia les generacions futures hauran de demanar perdó? Hem de trobar la manera de dissipar aquestes boires i de donar pau i seguretat a les consciències que estiguin afectades per aquests dubtes. Aquesta no és una qüestió menor en tota la problemàtica actual que vivim.

2.8. Una ombra recurrent: l'Església en el règim franquista

Hem de fer esment d'un altre fet que es remou molt actualment. Es tracta d'un altre fenomen que pesa feixuc sobre moltes persones: és la implicació que va tenir l'Església en el règim franquista, una ombra recurrent i creixent en els últims anys i que hi ha indicis que continuarà creixent. No hem de tenir por d'admetre errors passats quan honradament es reconeix que ho són. Avui s'estan descobrint o posant a la llum pública esdeveniments que taquen la imatge de l'Església. Una ombra recurrent a través d'investigacions i publicacions, dels mitjans de comunicació, del cinema i ara també del teatre. D'altra banda també se silencien fets que manifesten una altra imatge de l'Església, molt diferent. Aquí hi ha qui ha perdut la memòria i no es recorda de les reunions que va fer en esglésies –com l'assemblea de Catalunya– i en sales parroquials. Se silencia la cobertura que es va donar a moltes actuacions, com festivals i recitals, i el paper de l'Església en la transició política, com el paper d'un cardenal Tarancón a

Madrid o com el de l'arquebisbe Pont i Gol a casa nostra, amb les seves relacions amb el president Tarradellas a l'exili. N'hi ha que no recorden el seu mateix passat en moviments d'Església i en activitats eclesials en els quals van formar-se com uns ciutadans compromesos i van obrir els ulls vers una altra societat possible, com posa de manifest una tesi doctoral del recentment traspasat Joan Costa, en la qual exposa el passat eclesial de molts dels polítics actuals. Crec que aquí també seria necessari introduir una distinció que faciliti l'objectivitat i que permeti de posar cada cosa al seu lloc. Aquests són fenòmens extremadament complexos i pluricausals. Només per aquesta objectivitat, per ser justos i no simplistes amb generalitzacions que fan mal a la imatge de l'Església i que planen com una ombra recurrent, ofereixo aquesta reflexió: l'Església funciona com un subjecte únic des del punt de vista teològic, però des del punt de vista de la seva activitat dins la societat funciona, moltes vegades, com a subjectes diferenciats, de manera que en un moment determinat hi ha sectors que actuen en una direcció i d'altres que actuen en la direcció contrària. Això permetria de fer justícia als fets tal com van ser i de no fer generalitzacions inadequades en funció d'uns interessos determinats. Ni tota l'Església va estar a favor del franquisme ni tota l'Església va estar en contra del franquisme. Però cal reconèixer el que es va fer, des de l'Església, i de manera creixent, pel canvi del règim, i l'aportació molt important en la pacífica transició democràtica. I tot això no per maquiavel·lisme o per

rivident al servei de la invocada objectivitat i de la veritat per damunt de tot.

2.9. Hi ha indicadors que es refereixen a aquells temps i que porten al pessimisme

A propòsit d'aquesta qüestió no deixa de ser paradoxal que, tot i reconèixer l'excepcionalitat de la situació creada després de la guerra fratricida i de la cruenta persecució religiosa, es faci servir el temps del franquisme com a punt de referència per jutjar la situació religiosa en el moment present, tenint com a conseqüència una visió pessimista sobre la situació actual. Si la situació durant el franquisme es pot mirar com un parèntesi excepcionalment diferent, no vàlid com a model d'Església en el món, tampoc no pot ser vàlid com a punt de referència metodològic per treure conclusions sobre la nostra situació actual. Aquí no solament hem de manifestar la nostra disconformitat amb certes anàlisis, sinó també sobre la metodologia emprada. Si en comptes de fer la comparació amb el temps del franquisme tirem més enrere: la pràctica religiosa i la vida de l'Església en general, no està millor ara que en temps de la guerra? I que en temps de la República? I que en temps de Primo de Rivera? I que en temps de les guerres carlines? I que en el temps de la desamortització, amb tants ordes religiosos perseguits i tants convents abandonats? Crec que hem de valorar la vida actual de l'Església, el testimoni que es dona en molts camps, la qualitat evangèlica de molts dels seus membres, el servei que fa a la societat, el compromís per anunciar

i viure l'evangeli i el testimoniatge envers els més pobres i marginats del nostre entorn i del Tercer Món. La nostra situació actual, no es pot mirar com el començament d'una nova primavera?

2.10. Podem parlar d'exculturació?

Ningú no pot negar la importància dels fets adduïts. Tanmateix hem de reflexionar sobre una altra qüestió que una sociòloga seriosa com és Danièle Hervieu-Léger en diu un terratrèmol en el món religiós francès, i que d'alguna manera també es dona a casa nostra. Dic del món francès, i no ben bé europeu, perquè massa sovint confonem França amb Europa. Europa és molt més plural i diversificada des del punt de vista religiós. He pogut conèixer bastants països, i del que en diem europeu moltes vegades no passa de París. Ara bé, nosaltres estem molt influenciats pel que passa a França, com en aquest cas. Aquesta sociòloga parla de terratrèmol referint-se al que ella en diu *exculturació*. Aquí hem d'entendre cultura amb el sentit que se li dona dins les ciències humanes: com les maneres de pensar, de sentir, de valorar i d'obrar pròpies d'una societat i que es transmeten de generació en generació, modificant-les. En aquest sentit la societat més analfabeta té la seva pròpia cultura. Nosaltres hem parlat molt de la inculturació del fet religiós, en el nostre cas l'Església catòlica, com a component d'un sistema sociocultural determinat, per a nosaltres la nostra societat catalana. I així funciona en la major part de societats. En el nostre cas es tracta de la

inculturació de l'evangeli i de l'Església. Ara bé, tot i que un altre sociòleg francès, Jean-Paul Villaime (malgrat que personalment sigui protestant), diu que França continua essent un país laic de cultura catòlica, Hervieu-Léger ens alerta sobre el fenomen contrari al de la inculturació, el que ella en diu *exculturació*, és a dir la sortida del fet religiós de la cultura d'una societat. Després de molts estudis realitzats diu que ha arribat a la conclusió que el catolicisme avui no forma part de les referències comunes de l'univers cultural francès. Les seves referències i els seus valors, les seves representacions i el seu personal han sortit —o estan en camí de sortir— del camp social. Diu que les conseqüències d'aquesta *exculturació* del catolicisme francès són immenses (Danièle Hervieu-Léger, *Catholicisme, la fin d'un monde*. París: Bayard, 2003).

Aquest és un toc d'atenció molt seriós. A casa nostra també es donen aquestes tendències. Quan es tracta de reduir el religiós a l'esfera privada, no és només qüestió de deixar-ho a la llibertat individual, sinó que això té com a conseqüència el fet d'anar desapareixent de la cultura ambiental, és a dir *d'exculturar* l'Església catòlica i, en general, el fet religiós. Aquí hauríem de saber donar una resposta de qualitat a tants investigadors que pretenen tallar les referències religioses de l'inici de l'univers, com si això fes inútil la fe en l'obra creadora de Déu, o la referència religiosa de l'aparició de la persona humana sobre la terra, o la necessitat de tenir respostes religioses a la vida. On des de sempre havia tingut un paper el fet religiós —la contingència

humana, el mal, el dolor i la mort—, se cerquen solucions laiques, com és el cas del baptisme, cercant un fer-se ciutadà; del matrimoni no religiós o del suport laic a les víctimes de desgràcies; de l'ajuda a morir, o de donar l'últim comiat a un difunt. Fins i tot es fa una traducció laica dels llibres sagrats, com són els evangelis, si és que no és una traïció traduir un text prescindint d'allò que l'ha inspirat i li ha donat sentit. Es vol treure el sentit religiós del Nadal i revivre pràctiques paganes en lloc de festes religioses. Corpus i l'Ascensió i bastant el Dijous Sant han perdut aquella aurèola de dijous que llueixen més que el sol. Es volen treure de l'horitzó cultural les referències religioses.

2.11. *Hi ha una pastoral de la cultura?*

Potser hauríem d'intensificar una pastoral de la cultura que, a més d'altres vessants, valori la presència del fet religiós en actes de la nostra societat, com és a través dels ritus de passatge: naixement-baptisme, entrada en societat-primera comunió, casament i mort. No podem menystenir la presència del fet religiós en aquests actes socials i en tants actes de cultura popular, de festes, de religiositat popular i de pietat popular, com aplecs i processons. La puresa religiosa en aquests actes no ens ha de fer perdre el valor de la presència cultural, en el nostre cas de l'Església catòlica, en la nostra societat, en el nostre sistema social català. Més enllà de la dimensió personal ens cal reforçar la dimensió cultural de la pastoral, o si ho volem,

una autèntica pastoral de la cultura, treballant per una autèntica inculturació (o aculturació, no entro en precisions terminològiques) i per frenar l'*exculturació*. No s'ha de menystenir la presència massiva en aquests actes. Cal retrobar nous ponts o reforçar els existents amb la cultura de la nostra societat.

2.12. *La referència de molts ciutadans al catolicisme*

En aquest context de societat laica en la qual hi ha sectors que volen *exculturar* l'Església catòlica, es donen, paradoxalment, altres fets importants. La referència al catolicisme, a casa nostra, sense fer ara un ball de xifres, l'esmenten més d'un 70% per cent de les persones. A nivell d'Estat espanyol és més alt encara. Sense entrar en qüestions sobre la qualitat d'aquesta referència, quantes institucions civils no voldrien tenir més del 70% de la població com a referent? Per què menystenir-ho i no tractar de fer un treball positiu? D'aquest conjunt, potser ens cal canviar o ajustar criteris de valoració i acostar-nos-hi sense prejudicis ni estereotips. Cal valorar justament la pràctica dels que es manifesten practicants ocasionals, molts d'ells practicants de les «quatre estacions de la vida»—*els saisonnières* de Gabriel La Bras—, que representen una constant en tot el fet religiós: les pràctiques al voltant del naixement, la pubertat, el matrimoni i la mort. Poden ser moments d'alta intensitat evangelitzadora. I no hem de cercar maneres d'acostar-nos als que s'autodefineixen com a «catòlics no practicants»? No

es pot perdre cap ocasió per semblar llavors d'evangeli! Amb tot, no hem de perdre de vista que la pràctica no és l'únic indicador de religiositat. Hi ha qui proposa valorar més com a indicador la pregària. Tanmateix, també cal dir que no és el mateix un indicador de religiositat que un indicador de pertinença a l'Església catòlica. Tenim una qüestió que fa patir molts pastors i que és el repte següent: com fer l'anunci de l'evangeli en la preparació i la recepció dels sacraments.

2.13. El sentit d'allunyament i d'indiferència entre l'Església i persones i col·lectius

Una mirada d'amor i de misericòrdia sobre la nostra societat també ens ha de fer tenir present tantes persones entre les quals i l'Església hi ha un allunyament. Entre aquestes persones hi ha les que es professen atees o agnòstiques. Cal cercar ponts de diàleg i comprendre que des de fora hi ha persones que tenen una percepció molt diferent de l'Església de la que tenim nosaltres. Amb tot cal dir que el fenomen de l'allunyament és un fenomen més ampli. Hi ha persones que de mica en mica experimenten aquest allunyament i es va esvaïnt en el seu interior el seu sentit de pertinença. N'hi ha que recorren aquest camí amb ressentiment o amb irritació o amb altres sentiments que necessitarien un tractament més acurat i diferenciat. La percepció que tenen molts fidels, des de dins de l'Església, és que cada cop són més les persones que deixen d'anar a l'Església i que deixen de sentir-se'n pròpiament membres. I si és preocu-

pant aquest fenomen de l'allunyament també n'és cada cop més el de la indiferència. Es constata que més enllà dels espectacles massius, l'Església genera molta indiferència al seu entorn, especialment entre les noves fornades. En el nostre Concili es van fer diferents aportacions que davant l'afirmació de «persones allunyades de l'Església» es preguntaven: Qui està allunyat de qui? I qui s'ha allunyat de qui? Són preguntes punyents, i poden tenir respostes ben complexes. Amb tot, també hem de constatar amb joia que hi ha persones coratjoses que en comptes del camí de l'allunyament cerquen el retorn de l'apropament i de la comprensió. Totes aquestes persones allunyades, indiferents... són fills i filles de Déu. L'Església vol que arribi a tothom el missatge de salvació; que aquests homes i dones en el camí de la seva vida puguin descobrir que només Jesucrist és el salvador del món, de totes i cada una de les persones concretes que vivim en la nostra societat.

2.14. La separació entre creure, pertànyer i actuar

Això ens porta a reflexionar sobre un altre fet. És molt propi de les nostres societats modernes o postmodernes que molts tinguem la impressió que hi ha persones que no són coherents. Tenim una percepció d'incoherència. Potser és així, però qui sap si se n'adonen. O potser la perceben d'una altra manera en un moment en què es valora molt el jo, en què es dona un cert narcisisme, individualisme, insolidaritat, un afany de llibertat sense cap

condicionant ni norma –fins a situacions d'anomia (*sense llei*)–, un culte al cos, i tants fenòmens que porten a estructures de la personalitat diferents del que molts de nosaltres pensem que seria l'ideal d'una persona humana i cristiana. En aquest context podem situar la separació que viuen moltes persones entre el creure, el pertànyer i l'actuar. Hi ha persones que afirmen que són membres de l'Església, que afirmen aquesta pertinença però no creuen tot el que creu l'Església i no segueixen les pautes d'actuació de l'Església. I es poden donar altres combinacions si se separen aquestes tres dimensions de la vida d'un seguidor de Jesucrist. Aquí tenim un gran repte: que cada membre de l'Església cregui les coses fonamentals que creu l'Església i visqui d'acord amb les pautes també fonamentals de l'Església. Podem avançar que és important tenir cura del sentit de pertinença dels membres de l'Església: un sentit de pertinença a una parròquia, a una comunitat, a un grup, obert a nivells més amplis, no tancat formant un gueto. El sentit de pertinença ha de ser acumulatiu, no exclusiu. Un pot ser d'un grup i d'un altre i estar sempre obert al sentit de pertinença a una Església concreta i obert a la pertinença a l'Església universal.

2.15. El fenomen de la immigració recent

Una mirada d'amor i de misericòrdia sobre la nostra societat ens ha de portar també a contemplar un fenomen tan important com el de la immigració. És un dels fets més diferents

que han esdevingut en aquests deu anys que ens separen del nostre Concili provincial. Són tantes, les persones –homes i dones– que arriben a casa nostra cercant una vida millor. Tots som prou conscients de la magnitud i de la importància d'aquest fenomen com perquè no calgui allargar-nos en xifres i en l'exposició de la problemàtica que comporta a tants nivells diferents, amb tot el que suposa de positiu i de negatiu. Ningú no pot negar que l'Església ha fet una aportació important al servei de tantes persones mancades de tot. La tasca humanitària i social de l'Església ha estat una autèntica aportació al bé comú de la nostra societat. Deixada constància d'això, també cal dir que aquest fenomen ens fa ben palesa la diversitat de sistemes i d'opcions religioses. Mai com ara la nostra societat no havia estat tan plural religiosament parlant i d'una manera tan visible. I molts d'ells aporten una manifestació de la seva religiositat que no encaixa amb els plantejament laïcistes que n'hi ha que voldrien per a la nostra societat. Molts immigrants han obligat a tenir present el fet religiós en àmbits empresarials i sindicals que no admeten que es faci des del cristianisme. Per part nostra tenim un repte seriós de del pluralisme esmentat anteriorment: el del diàleg interreligiós, que no és gens fàcil, però que cal fer-lo des d'identitats clares i per persones que estiguin preparades per realitzar-lo. Tanmateix també ens hem de plantejar la nostra dimensió pastoral envers catòlics d'altres cultures i d'altres ritus, cristians de diferents confessions i no cristians dels quals no n'hi ha prou a tenir cura de les necessitats materials sinó que

també se n'ha de tenir de les espirituals, i envers els quals tenim la missió d'anunciar Jesucrist i el seu evangeli. Què fem correctament per evangelitzar els nous immigrants?

2.16. La mobilitat humana

Des de fa anys estem vivint el gran fenomen de la mobilitat humana. Són impressionants les xifres de les persones que cada dia es desplacen per raons de feina o d'estudis; les que ho fan cada cap de setmana, moltes de les quals van a una segona residència, i, no cal dir, la gran mobilitat que es dona per motius de turisme. Aquest fenomen ha obligat, i obliga encara, a repensar certs plantejaments pastorals més adaptats a una societat més estàtica. Això afecta també el sentit de comunitat i el sentit de pertinença a una determinada parròquia, ja que moltes persones són fidels d'un lloc de dilluns a divendres, i fidels d'un altre els caps de setmana. No cal allargar-nos més, perquè es tracta d'un fenomen prou conegut i estudiat. Hi ha treballat molt el Secretariat per a la Pastoral del Turisme i també el nostre Concili (R. 128, 144-148).

2.17. El fet religiós és important

Com a final d'aquesta mirada eclesial des de la nostra societat, cal afirmar que el fet de la immigració i altres fenòmens mundials, com els relacionats amb l'islam, han posat damunt la taula una constatació que fa pocs anys molts no s'atrevien a fer: malgrat totes les ambigüitats que es donen, el fet

religiós, per a bé o per a mal, és important, la religió està molt present en el món i condiciona moltes coses. Sense entendre el que passa en el fet religiós és difícil entendre moltes coses que passen en el nostre món i en la nostra societat catalana concreta.

3. Una mirada des de l'Església i per a l'Església

3.1. En el centre, la Santíssima Trinitat

El primer deure i compromís nostre és creure i testimoniar el Déu vivent i veritable, i posar en el centre de la vida eclesial i personal la Santíssima Trinitat. Hem d'actuar *en nom de la Santíssima i Indivisa Trinitat, Pare, Fill i Esperit Sant*, com comença, seguint els concilis antecessors, l'Edicte d'indició del concili provincial Tarraconense. Pau VI, essent cardenal en el concili Vaticà II, va fer una important intervenció en la qual va dir que s'havia de respondre a la pregunta: Església, què dius de tu mateixa? Més tard, ja com a Papa, va dir que la pregunta ja no era aquesta, sinó: Església, què dius del teu Déu? I en aquest *què dius* hi podem veure tota una riquesa de contingut: Església, creus en el teu Déu? Et fies del teu Déu? Tens confiança en el teu Déu? Estàs convençuda que el Pare ens estima? Que només Jesucrist ens salva? I que l'Esperit Sant és Senyor i infon la vida? En nom de Déu, tens una mirada d'amor i de misericòrdia sobre els homes i les dones de la nostra societat? Et preocupes que totes les persones tinguin vida i la tinguin abundant?

En el centre de la nostra vida eclesial hi hem de posar Jesucrist encarnat, enviat pel Pare i que ens comunica el seu Esperit Sant, i cada persona humana, estimada per Déu. I anunciar-ho sense por. Avui necessitem un crit profètic, fruit de la fe, de l'esperança i de l'amor: *No tinguem por!* Déu és el primer, el màxim i l'absolut. Ell mereix tot honor i tota glòria. Déu és més fort que totes les dificultats que se'ns puguin presentar. Només ell ens salva, no nosaltres. En nom d'ell hem de tirar les xarxes, i quan haurem fet el que haurem pogut, abandonant-nos a les seves mans de Pare, podrem exclamar amb serenitat i amb confiança: «Som servents sense cap mèrit.»

En el fer de l'Església el centre l'ocupa la proclamació de la paraula de Déu, la celebració dels sacraments, sobretot de l'Eucaristia, i la pregària, i tot això per a la salvació de les persones humanes. Ja s'ha fet molt, però deu ser ben necessari intensificar una veritable campanya sobre el diumenge i la convicció d'assistir a la celebració de l'Eucaristia. Tenim molts documents importants del magisteri que en parlen, i les resolucions del nostre Concili ens poden ajudar molt (R. 48-75) (cf. *A l'alba del nou mil·lenni*, dels bisbes de Catalunya, i els recents

documents pontificis sobre l'Eucaristia i sobre el diumenge).¹ Cal fer un reconeixement agraït a l'important magisteri del papa Joan Pau II, per decisió del qual celebrem l'Any de l'Eucaristia. El papa Benet XVI, al qual manifestem la nostra comunió eclesial, en la clausura del Congrés Eucarístic d'Itàlia celebrat a Bari, va comentar el lema del Congrés: «Sense el diumenge no podem viure», i va dir que per als catòlics combregar els diumenges és una necessitat.

3.2. *Les preguntes que hi ha en el fons del fet religiós*

Com a persones humanes experimentem, amb les altres persones humanes, el que sempre ha estat més característic del fet religiós: la limitació de la condició humana, que vol dir que experimentem la contingència, la penúria, el sofriment, la frustració i la privació. Experimentem els grans interrogants sobre el sentit de la vida i de la mort. Ens preguntem si la mort és un punt final i si hi ha un més enllà. Experimentem que hi ha un bé i un mal, que moltes vegades fem, que vol dir que tenim necessitat de salvació i d'alliberament. Això està en el fons de tot el fet religiós i de tots els sistemes religiosos.

1. Alguns documents sobre l'Eucaristia:

CONGREGACIÓ PER AL CULTE DIVÍ I LA DISCIPLINA DELS SAGRAMENTS: Instrucció pastoral *Redemptionis sacramentum* (25/03/2004).

PAPA JOAN PAU II: carta encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17/04/2003); cartes apostòliques *Dominicae Cenae* (24/02/1980), *Dies Domini* (31/05/1998) i *Mane nobiscum Domine* (07/10/2004); Homilies: «L'Eucaristia, pa de vida» (en la solemnitat del Corpus Christi, 11/06/1998), «El pa de la vida i de la pau» (en la solemnitat del Corpus Christi, 06/06/1999), «Amor a l'Eucaristia» (en la missa dominical, 14/06/1998), i «El do immens de l'Eucaristia» (en la solemnitat del Dijous Sant, 09/04/1998).

3.3. La resposta de l'Església i la proliferació de respostes

Nosaltres com a Església hem de donar la nostra resposta viscuda, i també explicada, a aquests interrogants. I hem de manifestar que per a nosaltres la resposta vital és Jesucrist, l'únic salvador. Aquests interrogants han donat lloc, en tot temps, a múltiples manifestacions de sagrat i de religiositat. I cada sistema religiós, a la seva manera, ha discernit, ha orientat i ha regulat aquesta producció de sagrat i de religiositat a l'interior del cor de les persones humanes. Avui, amb la desconfiança que hi ha de les institucions, les institucions religioses, en el nostre cas l'Església catòlica, experimentem una major dificultat per exercir aquesta funció reguladora del sagrat i de la religiositat. Però com que aquests es continuen produint en el cor de les persones, si aquestes no es troben amb la nostre institució, l'Església, poden cercar la resposta en molts altres indrets, institucions, grups i líders, que donen lloc a una proliferació del mercat religiós amb unes grans presències de sistemes religiosos alternatius o parareligiosos o pseudoreligiosos, o fins i tot substitutius funcionals de la religió. El sagrat i la religiositat són importants en la nostra societat que experimenta l'esmicolament de la raó tècnica i científica, la descomposició dels grans *ismes*, com el fascisme, l'existencialisme i el comunisme, i que sospita dels que ens van ensenyar a sospitar, com Freud, Feuerbach, Marx o Nietzsche, i que experimenta un cansament de la cultura de la modernitat, i de l'imperatiu de la raó que no tingui en compte els

sentiments humans. L'experiència de la vulnerabilitat és una experiència profundament humana i és ben bé una finestra oberta a la transcendència. Hem de ser capaços de fer una lectura positiva dels signes del temps de la nostra societat i de saber fer entrar llum per totes les escletxes que ho permeten i que poden il·luminar la foscor que hi ha a l'interior de moltes persones de bona voluntat.

3.4. Al banc del si no fos? No tinguem por!

Confiats en el Déu vivent i veritable, *no tinguem por* de presentar la nostra resposta de seguidors de Jesucrist. Les dificultats del moment present no ens han d'instal·lar en una mena de *banc del si no fos*. Si no fossin aquestes dificultats, i l'una i l'altra... faríem tal cosa o tal altra. No! Aquesta no és l'actitud de seguidors de Jesucrist. No ens hem de quedar al cenacle amb les portes tancades. Hem de ser lúcids, això sí, però no covards; hem de confiar en la força de l'Esperit. Demanem un nou Pentecostès i una nova primavera, que potser comença. Sortim a trobar els germans, no esperem que siguin ells els que vinguin!

3.5. Una resposta d'identitat clara i no vergonyant

La nostra resposta ha de ser la d'una identitat clara. El nostre catolicisme no l'hem de presentar com un *-isme* més, sinó que l'hem de presentar de manera convençuda, no vergonyant, sense por i sense ambigüitats

pel que fa al que és essencial, amb llibertat d'esperit quan no es tracta de l'essencial, i invitant, amb les possibilitats que tinguem d'acolliment i de diàleg, a sortir de la closca del propi jo, en un món egoista, i a obrir el nostre cor als germans, i a la solidaritat, com una realitat profundament humana, cristiana i realitzadora. Hem de ser capaços de donar una resposta cent per cent religiosa, sense que l'ofusquin altres qüestions i interessos; una resposta netament cristiana catòlica, amarada d'un discurs sapiencial i profètic.

3.6. Viure com Jesucrist i ser-ne testimonis

El discurs sapiencial i profètic va ser ben present en el nostre Concili. La resolució 76, vinculant i prioritària, diu que «els membres d'aquest Concili es proposen fermament ells mateixos –i ho exhorten vivament als germans de les Esglésies de la Tarraconense– de viure com Jesucrist visqué i de proclamar el missatge que Jesucrist proclamà». Aquest propòsit va precedir del següent resum: «Atès que Jesucrist, el nostre salvador, enviat pel Pare, essent ric es va fer pobre per nosaltres; experimentà des de la seva infància condicions de precarietat i de persecució; practicà amb la seva vida d'artesà l'evangeli del treball; s'adjudicà a la sinagoga de Natzaret l'evangelització del pobres com a tret messiànic; proclamà benaurats els pobres, els qui ploren i els qui tenen fam i set de justícia; s'anuncià com el definitiu jutge de la història, identificant-se amb els qui pateixen fam, set, nuesa, malaltia i

empresonament; experimentà a través del sofriment què vol dir obeir; s'anorrea fins a la mort, i mort en creu, i entrà a la glòria de la resurrecció, des de la qual i en la qual està amb nosaltres dia rere dia, atorgant-nos l'Esperit Sant que ens transforma en ell, que ens fa comprendre les seves paraules i que ens n'ensenya la plenitud de sentit.» Aquest és el propòsit i l'exhortació del Concili, que en la Resolució 5a ens fa aquesta invitació: «El Concili invita cada cristià a comunicar el Crist ressuscitat als homes i dones del seu entorn a través del testimoniatge i de la paraula, i encoratja tots els creients, grups eclesials i moviments especialitzats a continuar la tasca de l'evangelització del seu propi medi. El cristià ha d'aportar a la nostra societat un estil de vida sobri, solidari, amb una visió positiva del nostre poble, d'alegria que es comunica, de gratuïtat, de compromís i de participació en la vida associativa i política, i també de llibertat davant els nous ídols socials.»

Cada vegada que fem una reflexió com aquesta reconeixem que fa falta més formació. Tant de bo que poguéssim convèncer molts fidels a fer una veritable formació d'adults, un catecumenat, un «recomençar», un interioritzar ben bé el que és ser seguidor de Jesucrist en la nostra Església. El nostre Concili n'ha tractat molt, de la formació (15, 22-23, 25, 28-29, 31, 47, 61, 63, 66, 120, 129 i 149).

3.7. Fe íntegra, coherència moral i no identificacions parcials

Encara que sigui breument val la pena dir-nos que no ens hem de can-

sar de renovar el nostre compromís de fer que en la nostra pastoral proclamem tota la fe íntegra i global de l'Església. El fonamental que creiem ha de ser íntegre i coherent. No podem deixar cap veritat de fe al marge, en la penombra o en el silenci. També és cert que ens hem de preocupar de moltes qüestions morals, que avui estan de molta actualitat. Però el nostre testimoniatge és més convincent quan sabem manifestar clarament que les pautes i orientacions morals són fruit del que creiem, fruit de ser seguidors de Jesucrist que ens fa cercar el bé de les persones amb visió cristiana. És important saber convèncer més que vèncer. Com va dir el papa Joan Pau II en la seva visita a Madrid, «la veritat es proposa, no s'imposa». Penso que, en aquest sentit, un dels problemes importants que tenim en la nostra Església és el de les identificacions parcials: uns fragments de l'evangeli sí, uns documents del magisteri sí, uns sectors de l'Església sí, fins i tot uns sants sí. I els altres? És una tasca important la d'ajudar a avançar cap a una proclamació clara de tot el que realment és de fe i del que és fonamental en el camp moral. És bell i reconfortant ajudar a fer una adhesió global i cordial a tot el que és realment fonamental en la nostra Església, i tenir la maduresa i la pau d'encaixar el que forma part del que és opinable, units en el fonamental i diversos en el que pot ser diferent, amb pau, amor i comunió. Quan hi ha aquesta unitat, la pluralitat legítima és una riquesa.

Els homes i dones de la nostra societat són més receptius quan emprem un llenguatge religiós, sapiencial i pro-

fètic que pot ajudar tants germans nostres a trobar el repòs i la serenitat que canviï el cansament i la fatiga en renovat coratge per continuar treballant al servei dels valors del regnat de Déu, i que porti una alenada fresca de l'Esperit que transformi la perplexitat i el desencís en renovada esperança, aquella que només pot donar una fe ferma i confiada en el Déu vivent i veritable.

3.8. Reconeixement als portadors de pau en les dificultats que vivim

Les nostres Esglésies diocesanes han d'obrir de bat a bat les portes a Crist, amb el crit impressionant amb què va començar el seu pontificat el papa Joan Pau II, de santa memòria, i l'ha reiterat el papa Benet XVI, i s'han de deixar avivar pel foc del seu Esperit, que ho pot transformar tot. I això ens ho hem de proclamar d'una manera més forta en aquest moment dels nostres deu bisbats. Ens podrien titllar de no tocar de peus a terra o d'irresponsables si no tinguéssim present avui i aquí que des de fa anys –i potser molts anys– estem vivint moltes coses importants que ens han marcat, algunes per sempre. Potser no ens hem de deixar impressionar massa per les dificultats. Cada època de l'Església ha tingut les seves. En comptes de descoratjar-nos o d'acovardir-nos ens diem amb renovada esperança que volem tenir el coratge evangèlic de tirar endavant al servei de Jesucrist i de la seva Església en bé dels nostres germans i de la nostra societat, com ho han fet tants grans sants, en circumstàncies ben difícils i de tot tipus. Als

nostres bisbats tenim molts exemples de grans sants. Som terra beneïda per sants i santes. A nosaltres no ens correspon jutjar ningú; tothom haurà de donar comptes a Déu dels seus actes. A nosaltres ens correspon treballar per l'evangeli en la situació concreta que ens toca viure. En aquest sentit crec que hem de fer un reconeixement a tantes persones –bisbes, preveres, diaques, religiosos i seglars– que enmig de les dificultats que els han tocat de viure han estat portadores de pau i d'esperança, que no han defallit i han continuat treballant al servei de l'evangeli i que han donat un testimoniatge de fidelitat i de lleialtat inquebrantables, moltes vegades en el silenci, en l'anonimat i en el sacrari de la seva consciència. Tots mereixen el nostre agraïment. Ells no han estat superficials ni remugaires decebutos ni s'han arronsat davant les dificultats. El Senyor els donarà la recompensa dels serveis bons i fidels.

3.9. Un rept: fer de l'església la casa i l'escola de la comunió

Entre tots hem de fer realitat el rept que ens va marcar el papa Joan Pau II a l'inici del nou mil·lenni: *fer de l'Església la casa i l'escola de la comunió* (NMI, 43). Sabem que això no és fàcil, però hem de treballar en aquest sentit amb realisme i amb lucidesa, com el que traspua aquest text, que ens pot sorprendre i que diu així: «Els partits i les lluites han dividit la túnica del Senyor, han fraccionat l'Església en moltes esglésies que pretenen ser, amb major o menor èmfasi, l'única Església vertadera. Per això avui

l'Església és per a molts el major obstacle per creure. Perquè només es veu en ella la lluita pel poder humà, la mesquina comèdia dels qui amb les seves afirmacions volen administrar el cristianisme oficial i paralitzar el veritable esperit del cristianisme. No hi ha cap teoria que pugui refutar convincentment aquests arguments de la sola raó, però hem de dir també que aquests arguments no vénen només de la raó, sinó d'un cor ple d'amarguesa, les expectatives del qual han estat defraudades, i ara, malalt i ferit en el seu amor, veu com s'ensorra la seva esperança. Què podem respondre a tot això? En definitiva només podem confessar per què podem seguir estimant aquesta Església en la fe, per què ens atrevim a continuar veient el rostre de l'Església santa en la cara de l'Església deformada.» La sorpresa queda trasmudada en saber que és un text del llavors cardenal Ratzinger, avui papa Benet XVI, en el seu llibre *Introducció al cristianisme* (Salamanca: Sígueme, 2005, 10a edició, p. 282).

Avui és necessari que ens abrandem d'aquest amor a l'Església per amor a Jesucrist, i malgrat tot, contra vents i tempestats, ens obstinem a fer de les nostres diòcesis, de les nostres parròquies, de les nostres comunitats, dels nostres grups i dels nostres moviments, una casa i una escola de comunió per a la missió d'evangelitzar, que, com ens va dir el papa Pau VI, és el que dóna sentit a l'Església (cf. EN, n. 14). Fan falta més persones que estimin de veritat l'Església com la seva família. És la nostra mare!

3.10. *Acollidors i bons samaritans*

Fer de l'Església una casa i una escola de comunió vol dir, entre moltes coses, ser acollidors. L'acolliment no consisteix només a tenir bones instal·lacions confortables i tenir paraules de cortesia. L'acolliment en el fons ha d'arribar al cor de les persones i fer que tothom se senti comprès, acceptat i ajudat per millorar la seva vida. A casa nostra s'hi ha de sentir acollida cada persona amb tot el pes de la seva existència, sobretot les persones ferides per la vida mateixa que arrossegueu feixugament el dolor i el sofriment. La nostra mirada ha de ser sempre una mirada d'amor i de misericòrdia i ha d'ajudar a trobar i a seguir el camí de la salvació de Jesucrist. A nosaltres no ens toca condemnar, sinó ser bons samaritans en un camí ple d'abatuts.

3.11. *Reconciliació de grups i de tendències*

Una Església casa i escola de comunió és una Església que ha de ser reconciliació de grups i de tendències. Encara que és un text breu, val la pena d'aprofundir-lo i de renovar el compromís de portar a la pràctica el que diu el nostre Concili referent a aquesta qüestió [R. 1 c)]. Es tracta d'un veritable ecumenisme –per dir-ho així– intraeclesial. Més acceptació d'uns i altres, vivint d'acord en el fonamental en el si d'una veritable comunió eclesial. El Concili ens demana a tots que tinguem el coratge de fer un discerniment de la nostra eclesialitat i de la nostra articulació en la pastoral

diocesana [R. 29 c)]. Per als membres d'una Església particular uns signes clars d'eclesialitat poden ser la participació en les activitats diocesanes i en el pla pastoral que tingui cada diòcesi (cf. Pastoral dels bisbes bascos: de Pamplona y Tudela, Bilbao, San Sebastián i Vitoria, *Renovar nuestras comunidades cristianas*, Cuaresma-Pascua, 2005, n. 65).

Avui a casa nostra tenim una sèrie de queixes i reivindicacions que no cal enumerar. Tots les tenim ben presents. Al llibre *La terra i la llavor* [Armand Puig (ed.) i col·laboradors. Barcelona: Proa, 2004, p. 306] trobem aquesta reflexió del grup autor: «Difondre un clima de sospita i malfiança cap als qui no pensen com un mateix obre ferides profundes i difícils de curar. Un cas especialment dolorós és la crítica entre homes i dones d'Església efectuada públicament en grans o petits fòrums mediàtics. No té gaire seny qui mostra les pròpies nafres, i fins i tot se'n vanta. Aquí és necessari un canvi de rumb, fet des de la responsabilitat eclesial. Cal restaurar la concòrdia i desterrar la duresa i l'amargor en les relacions interpersonals dins l'Església catalana.» Cal trobar maneres de fer i camins ben eclesials, no extraeclesials. L'Església no ha de funcionar ni com una democràcia civil ni com una monarquia absoluta. És reconfortant i alliçonador saber afrontar aquestes dificultats amb maduresa humana i cristiana, i amb seny, sense que es malmeti cap dels valors que estan en joc, i manifestar-se amb pau i amor, i sofrir, si és que són coses de fer patir, i sempre dins la comunió eclesial sincera i cordial. Que diferent seria la

nostra vida eclesial si visquéssim l'amoral com ens encoratja sant Pau a fer-ho en la primera carta als corintis (13). La proclamem molt en les celebracions del sagrament del matrimoni, però és una paraula profunda per viure-la en tota la vida, també en la més intraeclesial.

3.12. Una crida profètica i sapiencial als preveres, diaques, religiosos i religioses, laics i laiques

L'Església, que vol ser casa i escola de comunió, desvetlla una crida profètica i sapiencial a les parròquies, necessàries però insuficients (cf. Pastoral dels bisbes bascos, n. 64-65), en totes les comunitats i grups eclesials i en tots els moviments, del tipus que siguin. És una tasca important encoratjar de manera seriosa i profunda, amb fe i amb esperança els nostres preveres, que n'hi ha molts que fa anys que porten el pes feixuc de la seva responsabilitat. Anem ajudant a situar-se en el seu servei eclesial els nostres diaques, que amb il·lusió i lliurament han assumit el repte que això comporta. El Concili ens encoratja a seguir pel camí de l'estimació mútua i de l'articulació diocesana del do de la vida religiosa a la nostra Església. Tots volem sumar i no restar. En tractar dels religiosos i de les religioses, el Concili ens estimula a unir esforços, vivint de cor el sentit cumulatiu de pertinença a un orde religiós i també, de manera ben entesa, de pertinença a l'Església diocesana, oberta a l'Església universal amb sentit de comunió plena i cordial. El nostre Concili va reflexionar molt sobre això. Almenys hi ha 20 resolucions que

en tracten (R. 6, 10, 22, 25-26, 45, 72, 87, 97-99, 117, 126, 131, 136, 140, 153-154, 157 i 160). S'ha fet molt i hem d'intensificar el compromís de desvetllar la vocació, la responsabilitat i el testimoni dels laics i laiques. Tot i reconèixer el camí recorregut, no ens hem de cansar d'animar, fomentar i ajudar la vocació de laics i laiques que exerceixin les responsabilitats que poden assumir en la comunitat eclesial, però sobretot ho hem de fer en el foment del que els és més propi: el testimoni enmig de les realitats temporals, la transformació de la nostra societat per impregnar-la de valors evangèlics i l'evangelització del nostre món. L'evangeli ens demana a tots de saber estar en el món sense ser del món. A vegades, a l'hora de fer examen de consciència ens podríem fer la pregunta a la inversa: i si es donés el cas que no estiguéssim en el món i en canvi fóssim del món? La nostra societat pot ser molt diferent si hi ha molts homes i dones que donen testimoni clar de ser seguidors convençuts de Jesucrist enmig de les coses inestables d'aquest món. Laics i laiques, *no tingueu por!* Sigueu coratjosos! Doneu testimoni de lluitar a favor de la vida, no de la mort, i contra els estralls de la fam, de les guerres, dels odis i de les violències, a favor dels drets humans de les persones i dels pobles i contra les injustícies. Hem d'estar ben convençuts que l'acció per la justícia «se'n presenta clarament com una dimensió constitutiva de la predicació de l'evangeli», com ho afirma el II Sínode de Bisbes, de l'any 1971, sobre la justícia en el món (del qual va ser secretari especial Mons. Ramon Torrella).

3.13. Tots cridats a ser sants. ***Espiritualitat i estil pastoral***

Tots els que formem el poble de Déu ens hem de motivar per viure el que tan clarament ens ha recordat el concili Vaticà II: que tots estem cridats per voluntat amorosa de Déu a ser sants. Una cosa que podríem fer és valorar més els nostres sants, els millors fills de les nostres Esglésies. Potser amb una festa diocesana, una festa de la santedat, com la que vaig viure fa pocs dies a Avinyó. Hem de cultivar l'espiritualitat; l'espiritualitat de la confiança, no de l'optimisme; de la fidelitat, no de l'èxit; de la responsabilitat, no de la culpabilització; de l'esperança, no de la nostàlgia; de la paciència, no de la pressa; de l'estimació de les coses petites, no de l'ambició de grandeses; de la sintonia, no de la distància, i de la guarició, no de la condemna. Si tenim aquesta espiritualitat ben sòlida podem emprendre un nou estil pastoral, renovat: més evangelitzador, més comunitari, més responsable, més personalitzat i amb més cura dels evangelitzadors (cf. Pastoral del bisbes bascos, n. 42-49 i 68-73). El papa Joan Pau II, en la bella carta apostòlica *Novo millennio ineunte*, ens recorda la primacia de la gràcia, i, per tant, la primacia de la contemplació, la necessitat que tenim de pregar i de donar gràcies, i que és l'Esperit Sant qui porta endavant l'Església.

3.14. Suport a la família

Amb aquesta espiritualitat i amb aquest estil pastoral cal seguir encorantjant més encara, amb motivacio-

ns sòlides, les famílies cristianes. És una activitat pastoral molt important, la de donar suport i ajuda a les famílies que volen viure, malgrat totes les dificultats, amb esperit cristià aquesta realitat bàsica per la societat i per l'Església, la *família Església domèstica*. El testimoniatge de les famílies cristianes és més important que les declaracions institucionals mateixes per més que siguin també convenients. El nostre Concili ens hi ha ajudat i ens hi pot ajudar encara molt, sobretot per aquelles situacions que necessiten més mirada d'amor i de misericòrdia que desqualificacions (R. 33-46, 68, 115, 118, 153-155). És un camp pastoral immens i engrescador, el d'ajudar les famílies cristianes a ser veritables transmissores de valors cristians i de fe (cf. M. Barbarà. *El procés de socialització i la formació religiosa en la societat i en l'Església*. Tarragona: ISCRSF i Arquebisbat de Tarragona, 2002-2003).

3.15. La iniciació cristiana, l'escola catòlica i els professors de religió

Abans hem fet esment de la necessitat que tenim de formació. Cada vegada hem anat prenent més consciència de la importància de la iniciació cristiana i de tota la catequesi. Tenim ben present la necessitat de suport als catequistes per afrontar les dificultats que pateixen. Són una peça clau de la nostra pastoral. Hem desvetllat i hem de desvetllar encara vocacions per exercir aquesta important funció. El nostre Concili ens dóna llum en tot aquest important sector pastoral tan bàsic (R. 7, 9, 28, 41, 55, 86, 98, 91, 120, 128, 134, 140, 153 i 161).

En contemplar la necessitat de formació, no podem deixar de tenir present la important tasca que realitza i la problemàtica i els reptes que està afrontant l'escola catòlica en la nostra societat. No li ha de mancar mai tot el nostre suport per no defallir en la seva tasca insubstituïble de la formació integral dels fills i filles que els seus pares volen que tinguin una formació confessional ben completa. La pastoral dels col·legis és una peça clau de la nostra pastoral. El nostre Concili se n'ha preocupat, ben conscient d'aquesta realitat (R. 8-9, 16-17, 21, 28 i 131), i també del compromís per la presència i la qualitat de les classes de religió a les escoles públiques (R. 11).

3.16. La pastoral de joves

Segurament que convé encara dedicar més persones i mitjans a la pastoral dels joves. Hem de reconèixer els esforços que es fan en aquest camp i continuar sense defallir en nom del Senyor. El Concili provincial hi dedica moltes resolucions (R. 9, 25-28, 40, 55, 75, 90, 120, 131, 153-154 i 156).

3.17. La pastoral de les vocacions

També el nostre Concili ens ajuda a prendre consciència de la necessitat d'intensificar la pastoral de les vocacions, sobretot al presbiterat i a la vida consagrada. La brevetat d'aquest enunciat no ha de restar res a la importància cabdal d'aquest camp de la nostra pastoral, de la qual n'ha de ser conscient i part activa tota la comunitat diocesana (R. 41, 153-158 i 160-161).

3.18. El conjunt de l'activitat pastoral. Els mitjans de comunicació social i el servei als pobres i marginats

No podem resseguir tots els altres camps que conformen la nostra activitat pastoral ordinària i global. La globalitat és molt important si es vol fer realment comunitat. Dins d'aquesta globalitat hem de subratllar la importància dels mitjans de comunicació social i de tots els mitjans tecnològics que avui dia hi ha en la nostra societat. Cal continuar i intensificar l'esforç per tenir una presència qualificada en aquest camp i trobar la manera de penetrar aquesta barrera que tan sovint s'imposa entre el nostre fer intraeclesial i el que transmeten aquests mitjans, tantes vegades esbiaixat, tergiversat o erroni, creant-nos problemes importants per a la vida de les nostres comunitats i per a molts fidels (R. 16-18, 28 i 140).

També hem de fer un esment especial, un reconeixement i un encoratjament de tots els qui treballen en el camp del servei als més pobres i marginats, com és el cas de Càritas i de Mans Unides. Aquest tema va ser el que en podríem dir el tema «estrella» del nostre Concili, i encara queda molt per fer. És una tasca difícil i convé donar suport als qui s'hi dediquen i animar-los a fer-ho de manera clarament eclesial, identificada i no vergonyant. Això no vol dir que no hi puguin col·laborar persones amb altres motivacions, però els dirigents de la institució ho han de tenir clar (tema tercer: «La sol·licitud pels més pobres i marginats», R. 76-118). Càritas i Mans

Unides són les llargues mans de la comunitat cristiana envers els més pobres i marginats de la nostra societat i del Tercer Món.

3.19. Relació amb l'Administració pública. Presència en la societat catalana

Amb tots els àmbits pastorals ben vius i actius podem donar una imatge millor del que és i del que fa la nostra Església, i podem trobar de manera més clara el nostre rol en aquesta societat, en la qual s'ha de mantenir un diàleg entre l'Església i els responsables de l'Administració pública, sense defallir i sense que es perdi per part nostra. El diàleg, per la nostra part, ha de ser institucional i no en funció del partit o partits que governen en un moment determinat; diàleg amb una societat cada cop més allunyada, en els seus plantejaments i decisions, del referent de l'evangeli i de la doctrina de l'Església. La nostra actitud ha de ser, d'acord amb el concili Vaticà II, de mútua independència i de sana cooperació en tot allò que és un servei al bé comú de la societat i al bé de les persones. Nosaltres hem de ser els primers convençuts que, tant si ens ho reconeixen com no, fent les coses ben fetes, estem fent un servei al bé comú ben entès. No ens hem d'immiscir en qüestions i opcions polítiques, però no hem de deixar de tenir aquella presència en la nostra societat catalana, fonamental al llarg dels segles, que fa que estiguem al costat en tot el que pot ser un bé per al nostre poble. En aquest sentit els cristians catòlics tenim una bona pauta orientadora en l'important

document dels nostres bisbes: *Arrels cristianes de Catalunya*. En aquest moment penso que no podem restar indiferents al procés que conduirà a un nou Estatut d'autonomia i no podem deixar de preocupar-nos pel que pugui afectar la presència i l'acció de la nostra Església en el nostre país. Ens hi podem jugar moltes coses de futur; hi estan en joc alguns drets fonamentals i una correcta visió del bé comú que ens afecta a tots.

3.20. El que estalviem a l'erari públic

En la relació entre l'Església i la societat avui hi ha una qüestió que ens afecta moltíssim i que preocupa moltes persones: es tracta dels diners que l'Església rep de l'Administració pública. Se n'ha fet una gran divulgació i s'ha creat molt mala imatge, com si l'Església només estigués esperant amb avidesa que l'Estat li doni diners. En primer lloc s'ha creat una confusió entre el que l'Església rep dels fidels a través de la declaració de la renda i el que rep dels pressupostos de l'Estat. El que rep a través de la declaració de la renda ho rep dels fidels, i no dels pressupostos de l'Estat. En aquest cas l'Administració pública fa de recaptadora i de transmissora. Una altra qüestió és el complement econòmic dels pressupostos generals que el Govern dona a l'Església. Tot i així, quan es tracta d'aquesta qüestió no es té en compte o se silencia un fet de qual n'estic convençut i que seria interessant d'estudiar amb quantitats concretes: que l'Església estalvia molts diners a l'erari públic amb la gestió de les seves institucions, com

és el cas dels hospitals, ambulatoris, cases per a ancians i discapacitats, orfenats i centres de tutela de menors, guarderies, centres especials d'educació, centres de Càritas, col·legis i centres universitaris... Penso que l'Església estalvia molts més diners a l'erari públic que els que rep de l'Estat. Si per un impossible avui totes les institucions que porta l'Església diguessin «tanquem!», la societat quedaria col·lapsada. A més s'hauria de tenir en compte un altre capítol: els diners que paguen els pares per als col·legis privats dels seus fills i que cotitzen a l'erari públic igual que els altres que els porten a centres públics, i també els diners que inverteixen moltes famílies en institucions sanitàries de l'Església que contribueixen igual que els altres al sosteniment de la sanitat pública. Si les institucions d'Església pleguessin, l'educació i la sanitat quedarien col·lapsades. I això no mereix un reconeixement públic? Tot al contrari, se'n parla com si l'Església rebés injustament diners de l'Estat. Cal dir això sense perdre de vista que la raó principal que permet de tenir aquestes institucions no és la dels diners que estalviem a l'erari públic, sinó una concepció de la societat lliure i plural que respecta les diferents opcions i els dona possibilitats i marc d'existència per afavorir la pluralitat al servei del bé comú ben entès. Tot això ho reflexionem no per fer cap retret a ningú, sinó per ser ben conscients del que som i del que fem.

3.21. La distinció entre públic i privat

Moltes d'aquestes confusions venen de l'error de distingir les institu-

cions en públiques i privades per raó de la seva titularitat i no pel seu servei. Es presenta com si fos un dogma que ha d'acceptar tothom. D'això se'n va fer ressò el nostre Concili a la resolució 109 b). Aquest plantejament té moltes conseqüències –més de les que tenim normalment presents– a l'hora de repartir els diners, i ha calat en la mentalitat de molts sectors de la societat fins a fer creure que un cert tipus de govern només ha d'afavorir el que s'ha qualificat de «públic» sense tenir en compte que de la mateixa manera que hi ha uns serveis públics de titularitat privada també es pot donar una privatització de serveis de titularitat pública.

3.22. Fidelitat a l'Església i al país

Sobre el ser i el fer de l'Església en la nostra societat no podem descoratjar-nos, no podem caure en l'espiral de la provocació i no podem asseure'ns altre cop al banc del si no fos. La realitat és com és. Les dificultats les hem d'encaixar tal com se'ns presenten i cercar la millor manera d'afrontar-les. Al llarg de la nostra història tenim molts exemples de persones que ho han sabut fer en èpoques i circumstàncies molt diferents. Mereixen el nostre més sincer reconeixement i agraïment totes aquelles persones que al llarg de la nostra història mil·lenària han viscut com la cosa més normal i coherent la seva fidelitat indefectible a l'Església i al país, com les mares de família i els rectors, sobretot de poble, que en els moments de més decadència ensenyaven a parlar i a resar en català com la cosa més normal del

món. Sense ells i elles potser avui no parlariem aquí en català.

La fidelitat al nostre país s'ha de veure com una exigència de l'amor evangèlic. No és una excepció que ens concedim a casa nostra, sinó un deure normal i elemental de cada Església particular envers el seu país, amb fidelitat a la universalitat del missatge cristià i la necessitat d'estar oberts a tothom, amb un bon servei pastoral. I això és vàlid per a tot el món.

3.23. El concili provincial Tarraconense al servei del present i del futur de les nostres Esglésies

Ben encaixats en la nostra Església i en la nostra societat hem de viure el present com la cosa més apassionant del món i mirar el futur amb esperança. Les nostres diòcesis, tots nosaltres, ho hem de fer. El concili provincial Tarraconense crec que no és una finalitat per ell mateix. És un mitjà valuos que tenim el deure de no malmetre; és un marc pastoral que ens pot ajudar molt al servei de la unitat pastoral que formen els nostres deu bisbats i al servei del pla pastoral que té cada un d'ells. Ens pot ajudar a visibilitzar i realitzar la comunió eclesial, el camí sinodal que anem fent i la missió que anem realitzant d'evangelitzar en

la nostra societat, que ens l'estimem perquè és la nostra.

El nostre Concili ens ajudarà, sens dubte, a donar contingut quan ens arribi l'estructura jurídica de la regió eclesiàstica. De res no ens servirà una estructura jurídica si no hi ha voluntat de treballar junts. És ja molt llarg i molt important el camí que junts hem recorregut i sens dubte que tots el volem intensificar coordinant activitats i expressant la unitat de missatge en l'evangelització. Si no hi ha contingut espiritual i pastoral qualsevol estructura jurídica pot esdevenir el que profèticament adverteix el papa Joan Pau II quan diu: «No ens fem il·lusions: sense aquest camí espiritual de poca cosa servirien els instruments externs de la comunió. Esdevindrien mitjans sense ànima, màscares de la comunió més que no pas les seves vies d'expressió i de creixement» (NMI, n. 43). Aquest text del Papa ens esperona a continuar posant contingut i vida a la nostra tasca, a les nostres institucions.

D'una manera més planera podem dir que el concili provincial Tarraconense *ens pot ajudar a fer bé el que hem de fer cada dia, amb humilitat i senzillesa*. En últim terme, ens pot ajudar, a tenir una mirada d'amor i de misericòrdia avui envers la nostra societat i a ser testimonis del Déu vivent i veritable amb esperança. Moltes gràcies.

*Montserrat
4 de Juny de 2005*